

Pensament reflexiu i contes de Hans Christian Andersen

Proposta didàctica

Pensament reflexiu i contes de Hans Christian Andersen

Sobre l'autor

Novel·lista, poeta, comediògraf i contista danès. De família humil, neix a Odense l'any 1805 i mor a Copenhaguen el 1875. El seu pare era un sabater que treballava molt però tenia temps per llegir-li contes i ensenyar-li a construir titelles. Als 14 anys amb la dèria de fer-se escriptor va anar a Copenhaguen, on, després de privacions i desenganys, aconseguí d'interessar a personalitats del país que s'ocuparen de la seva educació, que finalitzà el 1828. Va escriure novel·les, (*L'improvisador*, 1835 o *Ser o no ser*, 1857) poesia, teatre, una autobiografia, *Mit livs eventyr* (*L'aventura de la meua vida*, 1855), i impressions de viatges ja que al llarg de la seva vida va viatjar molt. Però sobretot fou famós per les diverses sèries de contes meravellosos, en total 168, inspirats en rondalles i llegendes nòrdiques, però la majoria inventats per ell, que es caracteritzen per una gran imaginació, bon humor i una gran dosi de sensibilitat. Fou un apassionat lector dels romàntics alemanys. Dota els arbres, flors, animals i coses —que en constitueixen sovint els temes— “d'un antropomorfisme meravellós ple de colpidora veritat”, segons Josep Carner. Els contes, originalment dirigits als infants, tenen diversos nivells de lectura i moltes possibilitats d'interpretació. Alguns, com *L'aneguet lleig*, reflecteixen la seva vida. Traduïts a moltes llengües, n'han estat fetes nombroses edicions, i gràcies a ells es féu universalment famós tot esdevenint un dels clàssics de la literatura infantil.

Els contes triats

Els contes d'Andersen sovint tracten diferents aspectes de la condició humana, de la vida, del sofriment, de la pobresa, però també de la felicitat i de l'autoestima i l'amor. Segurament aquesta és una de les raons que han fet que els seus contes siguin clàssics de tots els temps.

D'entre els molts contes que va escriure, hem triat tres: La princesa i el pèsol, El vestit nou de l'emperador i L'aneguet lleig. Pertanyen a gèneres diferents - personatges animals, princeses, estafadors - i poden donar joc a explorar temes universals molt diversos: valors, prejudicis, criteris, semblances i diferències, aparences i realitat, veritat i falsedat ...

Llenguatge i pensament

En aquesta guia, proposem un treball a dos nivells, un llenguatge i un altre de pensament. Dos nivells inseparables que s'enforteixen mútuament. A mesura que els nens s'apropien del llenguatge van augmentant la seva capacitat d'abstracció, d'explicació i verbalització. Això els ajuda a ser més conscients dels seus processos mentals, a analitzar-los i a valorar-los.

Podem dir que la capacitat lingüística és capacitat de comprendre el món. Gràcies al llenguatge disposem dels noms de les coses, processem informació, comparem, definim, ordenem l'experiència i li donem sentit.

El diàleg com a mètode

El llenguatge, però, no és una activitat privada, sinó una activitat social que s'aprèn i s'exercita en diàleg amb els altres. El significat es construeix comunitàriament i, per tant, com més oportunitats tingui l'alumnat d'expressar el seu pensament als altres membres del grup, més possibilitats tindrà de construir social i personalment les explicacions sobre el món i sobre si mateix.

Llegir i escriure, escoltar i parlar són competències bàsiques que es reforcen entre si a partir del diàleg. Així doncs, us proposem encoratjar el diàleg entre els estudiants a partir de l'explicació o la

lectura d'un conte. Pots fer que estiguin motivats per parlar, preguntant què els ha cridat l'atenció, què els sorprèn, com resoldrien una situació, etc.

"Crear la necessitat d'usar la llengua dins d'un context compartit. Per parlar cal tenir coses a dir i per escoltar hem d'estar interessats en el que es diu. Quan entenem, necessitem perfilar nostres arguments per defensar una determinada idea o punt de vista, quan ens veiem obligats a tenir en compte les intervencions dels altres, les seves preguntes i les nostres, és llavors quan adquireix sentit la conversa i ens esforcem a utilitzar correctament la llengua. "

Xisca Maulet i Maite Sbert, "Pensar i parlar: filosofia a l'aula d'immersió" Escola Catalana, oct.1997. num.343.

Proposta d'activitats

Proposar una llista exhaustiva de les habilitats de pensament que es poden exercitar seria impossible. Però podem proposar una selecció d'algunes importants i adequades per treballar amb contes.

Per descomptat que el / la mestre / a triarà en funció del grup que tingui i el que vulgui reforçar. No cal fer tots els exercicis que es proposen, però tenir-los presents pot ajudar a anar enllaçant unes activitats amb altres.

Cal recordar que quan es fa un exercici, centrant l'atenció en alguna habilitat de pensament, alhora s'estan exercitant tot un seguit d'altres habilitats, ja que el pensament funciona de manera complexa i en xarxa. Així, per exemple, quan comparem, alhora, fem servir criteris, observem, trobem semblances, classifiquem, etc.

Presentació dels contes

Abans de la lectura

1. Escriure el títol a la pissarra i comentar: De què tractarà aquest conte?
2. Ensenyar als alumnes imatges del conte i fer hipòtesis sobre el contingut del conte. Preguntar què creuen que ha de passar a la història.
3. Portar algun element significatiu del conte a classe, un pèsol, dos ànecs de joguina que siguin diferents ..., i començar una conversa sobre l'objecte fent preguntes que acosten l'argument del conte.
4. A partir de diverses edicions d'un mateix conte, compararem les diferents propostes estètiques i farem que s'adonin dels diversos plantejaments i interpretacions que cada edició fa: animals vestits o no, convencionalitat de les coses que es plantegen, originalitat, colors ...

Durant la lectura

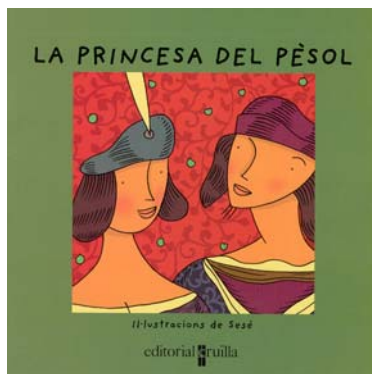
1. Realitzar una lectura en veu alta per part de la mestra o en col·laboració amb algun altre mestre / a o els estudiants.
2. Lectura compartida: cada estudiant, sense obligar ningú, llegeix un paràgraf en veu alta. Es pot repartir la lectura en funció del narrador i dels personatges i fer una lectura teatralitzada.
3. També es poden anar formulant hipòtesis de com continuarà el conte. Això manté l'interès per la lectura.
4. Explicar a través d'imatges (fotografies, dibuixos, teatret, ombres xineses, usant un llençol i un focus per darrere, es mostren les siluetes dels personatges ...)
5. Escoltar alguna música apropiada mentre llegim o expliquem el conte, com Les quatre estacions de Vivaldi, a mesura que aquestes apareixen en el conte L'aneguet lleig, per exemple

LA PRINCESA I EL PÈSOL

EL SENTIT DEL CONTE

Aparentment sembla un conte simple i absurd, però el missatge és clar: com se sap que hom pertany a un col·lectiu o classe?, quins són els trets definitoris? El tema del criteri, aquí representat per la sensibilitat exquisida de la princesa, és un fet. El patró, –el pèsol en aquest cas–, és el qui decanta la balança. La qüestió de l'aparença i l'autenticitat, del semblar i ser, són temes que es repetiran en els contes d' *El vestit nou de l'emperador* i de *L'aneguet lleig*.

A. PORTADES

PREGUNTES SOBRE LES PORTADES

a. Una per una

El dibuix

1. Què hi veiem en aquestes portades?
2. A qui representen? Són els protagonistes de la història?
3. Com ho sabem?
4. Quins sentiments expressen?
5. Quins elements del dibuix expressen aquests sentiments?
6. És estiu, primavera, hivern o tardor?
7. Per què creus que té o tenen aquesta expressió?
8. Quins aspectes de la portada et criden més l'atenció?
9. Podem dir algunes coses sobre la composició, els colors, els plans, l'entorn que emmarca la portada, etc.?
10. Quin moment del conte il·lustra aquesta portada?
11. Quin tipus de dibuix t'agrada més i per què?
12. T'imagines com seran les altres imatges del conte a partir de la portada?

El títol

1. Quina diferència hi ha entre els títols?
2. Ens suggereix el mateix dir la "princesa **del** pèsol" que "la princesa **i** el pèsol"?
3. Amb quin dels dos títols es coneix més? (Potser caldrà fer un petit treball de recerca a biblioteques o a internet)

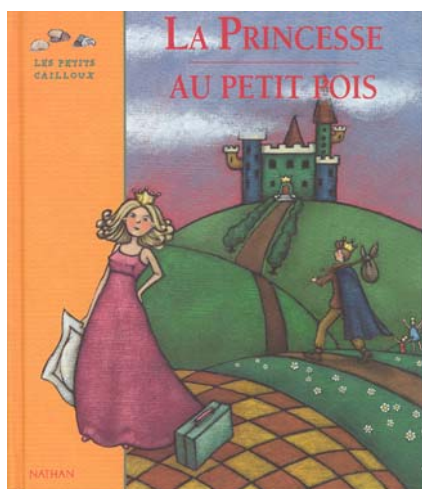
b. Totes juntes

1. Podem comparar les distintes portades pel que fa a descripció, efectisme, motivació, etc.?

2. Representen èpoques diferents segons els vestits i la decoració?
3. Què tenen de diferent i de comú totes les portades?
4. Quin dels plantejaments (treballarem també amb la portada que obre el conte) et sembla més original, més curiós, més “modern”?

B. EL CONTE I ALGUNES VERSIONS

Versió adaptada a partir de la traducció de Josep Carner i Marià Manent. *Rondalles d'Andersen*, Ed Joventut. Barcelona, 1993

Una vegada hi havia un príncep i li calia una princesa de bo de bo. Ell va donar ben bé la volta al món per trobar-ne una, però sempre tenien alguna cosa que no li acabava d'agradar. Hi havia moltes princeses, però ell trobava gran dificultat a descobrir si eren princeses de bo de bo; sempre trobava alguna cosa que no acabava de fer el pes. Així és que a la fi se'n va tornar a casa seva, i estava molt tristoi, perquè li calia moltíssim de trobar una princesa de bo de bo.

Un vespre hi va haver una tempesta que feia feredat: tronava i llampegava, i l' aigua queia a bots i barrals. Era una nit que esgarriava.

Al mig de la tempesta, algú truca a la porta de la ciutat; i el rei pare, ell mateix, va anar a obrir-la.

Era una princesa dreta al defora, però ben xopa per la pluja i la tempesta. Rajava un doll d' aigua del seu cabell i el seu vestit, l' aigua entrava pel cim de les seves sabates i sortia pels talons; però ella va dir que era una princesa de bo de bo.

“Aviat veurem si això és veritat, pensa la vella reina; però no va dir res. Se’n va anar cap al dormitori, va treure tots els llençols, va deixar un pèsol damunt les fustes travesseres del llit. Aleshores, va agafar vint matalassos de llana i els va posar damunt el pèsol, i després vint matalassos de ploma i els posà damunt els matalassos de llana. I allí havia de dormir aquella nit la princesa.

L’endemà li demanaren com havia dormit.

- Oh! Terriblement! - digué la princesa -.

- ¡Amb prou feines he tancat els ulls en tota la nit! Déu sap què hi havia, al llit. Hauria dit que jeia damunt alguna cosa dura, i tinc tot el cos blau i negre, aquest matí. És terrible!

Tot seguit van veure que devia ésser una princesa de bo de bo, quan havia sentit el pèsol a través de vint matalassos de llana i vint matalassos de ploma. Ningú sinó una princesa de bo de bo no podia tenir una pell tan delicada.

Així, doncs, el príncep li va demanar de casar-s’hi, perquè aleshores sí que va estar segur que havia trobat una princesa de bo de bo; i el pèsol fou posat al Museu, on tothom encara pot veure’l, si ningú no l’ha robat.

I aquesta història és de bo de bo.

Una versió més senzilla

LA PRINCESA DEL PÈSOL

Guió Núria Font. Ed. Cruïlla, 2003

En un país llunyà hi ha un príncep que està desesperat perquè busca muller i no en troba cap que li agradi. Ha recorregut tot el món, ha travessat rius i mars, s'ha endinsat en boscos, ha pujat muntanyes, ha visitat pobles i ciutats de tota mena...

Ha vist un munt de princeses, però cap no li sembla autèntica. A totes els troba alguna cosa que no l'acaba de convèncer.

Un vespre de tempesta, algú truca amb insistència a la porta del palau reial. El rei en persona va a obrir i troba una noia, xopa de cap a peus i morta de fred, que assegura que és una veritable princesa. El rei li ofereix aixopluc per passar la nit.

A la reina se li acut una manera de comprovar si aquella noia, tal com ella diu, és una princesa de veritat. Així doncs, va a la cambra dels convidats, treu tots els llençols del llit i posa un pèsol damunt de les posts de fusta. Al damunt hi fa col·locar vint matalassos de llana i vint matalassos de ploma.

Llavors els criats acompanyen la princesa a la cambra i l'ajuden a pujar en aquell llit tan alt. Ella, que està molt cansada, tanca els ulls i es disposa a dormir.

L'endemà al matí, però, la princesa fa molt mala cara. Quan li pregunten com ha passat la nit, diu que no ha pogut aclucar l'ull, que està baldada i plena de blaus pertot arreu, perquè al llit hi havia alguna cosa molt dura que no l'ha deixat dormir.

Per fi, doncs, el príncep es pot casar. Ha trobat una princesa de debò; una noia que té la pell tan delicada que ha notat un pèsol a través de vint matalassos de llana i vint matalassos de ploma.

C. PER CLARIFICAR LA LECTURA

1. On, quan i com passa l'acció?
2. Qui és el protagonista d'aquest conte: el príncep, la princesa, el pèsol?
3. Quina relació hi ha entre els personatges de la història?
4. En el fons, de què tracta el conte?
5. Podria passar avui?
6. Creus que té un final versemblant el conte?
7. Pots imaginar un final més original? Com seria?

D. ESTRUCTURA

Primària

Ordenar aquests fragments d'abans a després. També es pot fer amb les **il·lustracions** corresponents:

a. Un vespre hi va haver una tempesta que feia feredat: tronava i llampegava, i l'aigua queia a bots i barrals: tanmateix era una nit que esgarriava.

b. Una vegada hi havia un príncep i li calia una princesa de bo de bo.

- c. L'endemà li demanaren com havia dormit.
- d. La vella reina agafa vint matalassos de llana i els posa damunt el pèsol, i després vint matalassos de ploma i els posa damunt els matalassos de llana. I allí havia de dormir aquella nit la princesa.
- e. ¡Amb prou feines he tancat els ulls en tota la nit!.- digué la princesa
- f. Rajava un doll d'aigua del seu cabell i el seu vestit, l'aigua entrava pel cim de les seves sabates i sortia pels talons; però ella va dir que era una princesa de bo de bo.
- g. El pèsol fou posat al Museu, on hom encara pot veure'l, si ningú no l'ha robat.
- h. Tot seguit veieren que devia ésser una princesa de bo de bo, quan havia sentit el pèsol a través de vint matalassos de llana i vint matalassos de ploma. Ningú sinó una princesa de bo de bo no podia tenir una pell tan delicada.

E. LA TEMÀTICA

Quin o quins d'aquest/s temes creus que tracta el conte?

La veritat

La innocència

La sinceritat

L'aparença

La inseguretat

La pertinença

Les relacions familiars

La maldat

Les classes socials

El maltractament

Els sentiments

La bondat

La senzillesa

La identitat

L'autenticitat

Els criteris

L'enveja

.....

1. EL CONTE

Pla de diàleg. "De bo de bo"

Sembla que al conte el príncep ha de trobar una princesa de bo de bo i no una falsa princesa. Es podria proposar als alumnes de pensar criteris per distingir una cosa vertadera d'una falsa:

- Com podem distingir un arbre vertader d'un arbre fals?
- Un nom vertader d'un nom fals
- Una joia vertadera d'una joia falsa
- Una història vertadera d'una història falsa
- Una joguina vertadera d'una joguina falsa
- Un rei vertader d'un rei fals
- Un amic vertader d'un fals amic

2. PERSONATGES

Com reaccionen emocionalment els personatges?

Pots detectar algun moment del conte on sigui molt explícit algun dels següents sentiments per part dels personatges principals?

<u>Sentiment</u>	<u>Personatge</u>	<u>Moment del conte</u>
Ira		
Tristesa		
Temor		
Plaer		
Amor		
Sorpresa		
Disgust		
Vergonya		

AJUDA

Ira : fúria, ultratge, ressentiment, còlera, exasperació, indignació, aflicció, acritud, fastigeitg, irritabilitat, hostilitat, violència, odi, etc.

Tristesa: pesar, malenconia, pessimisme, llàstima, autocompassió, solitud, abatiment, desesperació, aflicció, abatiment, esllanguiment, etc.

Temor: ansietat, aprensió, nerviosisme, preocupació, consternació, inquietud, cautela, incertesa, por, terror, fòbia, pànic, etc.

Plaer: felicitat, alegria, diversió, orgull, embadaliment, gratificació, satisfacció, eufòria, èxtasi, etc.

Amor: acceptació, simpatia, confiança, amabilitat, afinitat, devoció, adoració, afecte, estima, tendresa, consideració, predilecció, etc.

Sorpresa: commoció, desconcert, admiració, estranyesa, atordiment, estupefacció, esbalaïment, meravellament, etc.

Disgust: menyspreu, avorriment, aversió, disgust, repulsió, desplaer, desgrat, pena, aflicció, sofriment, turment, empipament, molèstia, decepció, malestar, etc.

Vergonya: culpabilitat, molèstia, disgust, remordiment, humiliació, penediment, mortificació, contrició, deshonor, etc.

3. EL TEMA

Semblar i ser

En el conte la princesa tota xopa no sembla gens una princesa i per això cal verificar si ho és de veritat o no. Aquesta qüestió ens porta a preguntar-nos per la distinció entre el que són les coses i les seves aparences

Pla de diàleg

- De vegades passa que les coses o les persones semblen una cosa i en són una altra?
- Pots posar algun exemple de persones o situacions que aparenten una cosa i en són una altra?
- Els actors són com els personatges que representen?
- Alguna vegada tu has aparentat ser d'una manera que no eres?
- Quan et disfresses ets tu o fas veure que ets un altre?
- En alguna ocasió t'has confós perquè has pres una aparença com a realitat?

- Pots buscar sinònims de realitat?
- Pots buscar sinònims d'aparença?
- Tenim maneres de distingir la realitat de l'aparença?

Com podem saber què és veritat i què no?

Pensa què has de fer per saber segur aquestes coses:

- a) Et sembla que s'ha fet tard i vols saber l'hora
- b) Vols verificar si una joia és autèntica
- c) Demà vas d'excursió i vols saber si demà plourà
- d) Veus una pel·lícula i vols saber si es referia a un cas real?
- e) T'agrada físicament un xicot o xicota i vols saber com és
- f) Vas de viatge i vols conèixer un país a fons
- g) De vegades sembla que hagi somniat una cosa que ha passat?
- h) Et preguntes si la gent és tant fresca com sembla
- i) Hi havia altres maneres de saber si la princesa del conte era de bo de bo?

4. LES HABILITATS DE PENSAMENT

PER QUI NO CONEIX EL CONTE

Fer inferències

1. Dels títols dels contes.

Aquest exercici es pot fer abans de començar a llegir el conte. Es tracta de respondre a: què es pot inferir de contes que es diuen...:

- La princesa i el cigró
- La princesa i l'avellana
- La princesa i el préssec
- Una princesa de bo de bo
- La princesa i el príncep
- La princesa i el pèsol

Endevinar

- Si expliquem per primera vegada la Princesa i el pèsol, fem-ho de manera que els nens i nenes vagin endevinant la seqüència narrativa següent. Es tracta d'anar explicitant les expectatives. A mig conte podem preguntar:

- Creus que obriran la porta a la princesa?
- Com passarà la nit la princesa?
- La prova serà suficient per saber que és una princesa?

- Si tenim a mà els dibuixos d'una versió gràfica, es pot anar creant l'expectativa necessària per a construir el conte a partir dels elements que vagi donant la mestra.

Esbrinar versions

- Buscar versions en altres llengües, ja sigui en biblioteques o a internet. O també en distints contes il·lustrats i veure si hi ha diferències entre les distintes versions.

Hipòtesis

Pensar com s'hauria pogut solucionar el conflicte que representa saber si és una princesa de bo de bo tot buscant criteris raonables sense desmerèixer aquells que siguin molt imaginatius.

Observar

- Per a la observació, és molt convenient usar els mitjans auditius i els visuals. Fer-los adonar dels detalls visuals i sonors. L'element visual, a partir de diversos contes. El sonor, a partir d'alguna gravació que tingueu dels contes o d'alguna cinta de vídeo.

- Observació visual. Partir d'un llibre il·lustrat o unes imatges digitals. Mirar atentament els colors, les formes, el que s'insinua, etc. Farem una lectura atenta i deixarem que els estudiants parlin espontàniament del que veuen. Poc a poc anirem introduint preguntes d'observació i interpretació:

- Te l'imaginaves així?
- Per què creus que l'ha dibuixat així?
- Creus que és el color que li escau?, etc.

PER QUI CONEIX EL CONTE

Buscar alternatives

- Fer preguntes. Enmig de l'explicació del conte o en acabar, es pot suggerir al grup de pensar què podria fer la protagonista per no haver de passar la prova del pèsol. Segons l'alternativa que plantegin, seguir interrogant altres possibilitats tot explorant el conte.

- Finals alternatius. Triar distints finals pel conte, final còmic, dramàtic, exòtic, inquietant, sorprenent, etc.

Anticipar conseqüències

- Què hagués passat si:

- No hagués plogut

- Si hagués marxat corrents en veure que no podia dormir

- Si s'hagués adonat que hi havia un pèsol, just abans d'anar al llit

- Si hagués dormit tota la nit com un liró

Seleccionar possibilitats

Què és possible? Pregunta quines coses serien possibles i quines només probables en el conte:

- És possible que la princesa fos una impostora
- És probable que la princesa fos una impostora
- És possible que es pugui notar un pèsol sota tants matalassos?
- És probable que es pugui notar un pèsol sota tants matalassos?
- És possible que sigui l'única manera de saber si algú té sang real?
- És probable que sigui l'única manera de saber si algú té sang real?

Es poden fer primer les preguntes de possible i després les de probable o a la inversa. Estimular els estudiants a fer preguntes d'aquest estil i anar valorant el que és possible i el que és probable.

Imaginar: idear, inventar, crear

- Inventar un nou personatge que es fiqui dins el conte a l'estil de les tres bessones.
- Allargar el final del conte. Tot explicant el que va passar després. Aquest final es pot allargar només un xic o pot ser l'inici de tota una altra història, com en el cas d'una saga. Recordeu que hi ha exemples literaris d'aquesta forma creativa.

Semblances i diferències

- Quantes menes de matalassos diu el conte que hi posa la vella reina?. De què són els matalassos? Quina diferència hi ha entre uns i altres?
- Avui dia també són així els matalassos?. De quantes menes en coneixes?. Quines diferències hi ha entre uns i altres?
- En comú. Buscar semblances i diferències entre alguns contes d'Andersen Per exemple: buscar una semblança i una diferència entre "L'aneguet lleig" i "La princesa i el pèsol"

Interpretar

- Fer teatre. Després de llegir el conte, fer grups i que representin l'escena de com dorm la princesa. Veurem com la mateixa escena pot haver estat entesa i comunicada de maneres diferents.

AL FINAL DEL CONTE

Comparar i contrastar

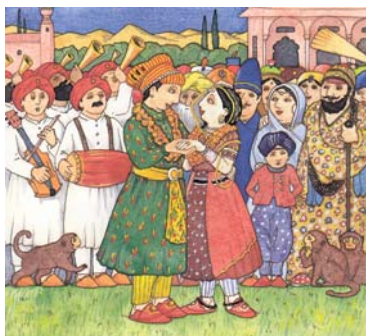
- Es pot treballar amb: més bonic, més llarg, més divertit, més màgic, etc., fa més por que, fa més riure que, etc. I també amb menys bonic que, menys llarg que, menys divertit que, menys màgic, etc.; fa menys por que, fa menys riure que, etc.
- Comparar distints contes entre ells. Aquest exercici permet ampliar el nivell de comparacions amb altres contes que els infants coneixin i els dona l'oportunitat d'explicitar les semblances i diferències.

Definir

- Adjectivar. Refer el conte i on diu princesa o príncep posar-hi almenys dos adjectius. Per exemple: UNA vegada hi havia un príncep (**elegant i honrat**) i li calia una princesa (**senzilla i feïnera**) de bo de bo.

Seriar

- Vinyetes del conte. Es plastifiquen uns quants dibuixos del conte i s'usen per a establir la seqüència de la narració. Aquest exercici es pot començar amb tres o quatre vinyetes i pot anar augmentant fins a deu o dotze, tot ampliant distints moments de l'acció.

Buscar i donar raons

- Un per què. El "per què" està inclòs en moltes activitats. Els contes són una font inesgotable per exercitar l'argumentació i valorar les argumentacions millors. Ens podem fer un qüestionari per cada conte, però és millor que els estudiants s'acostumin a fer preguntes. I encara podem usar un bloc estàndard de qüestions com ara:

Per què ho fa?

Per què ho diu

Per què hi va?

- Classificació raonada (donar raons). Es tracta de repassar els distints personatges dels contes, en primer lloc els protagonistes, més endavant els secundaris, seguint el criteri:

- M'agrada perquè...
- No m'agrada perquè...
- Em fa ràbia perquè...
- El trobo divertit perquè...
- Em fa riure per què.....

Relacions de causa i efecte

- El conte a l'inrevés. Explicar el conte, de primer pot ser repetir-ne un dels coneguts, a través de les causes i els efectes que aquells produeixen, és a dir, començant a l'inrevés, per exemple: Una princesa es va casar amb un príncep....

Relacions de part-tot

- Idear un trencaclosques amb una imatge del conte. Construir-lo i fer-lo. Es poden fer tantes propostes com grups hi hagi.

- Un bocí. Mostrar personatges o escenes i relacionar-les amb tot el conte. Això es pot fer amb làmines, diapositives, etc. És un bon treball per improvisar i serveix per veure si s'ha comprès i assimilat la narració. Aquest exercici exigeix capacitat de síntesi i permet anar al tot a partir d'una part.

Relacions de fins i mitjans

Plantejar-se el tema de fins i mitjans en el conte:

- El pèsol és un mitjà o un fi?
- Per què serveix el pèsol?
- Quan el pèsol podria ser una finalitat?

Interpretar

- Actualitzar. Explicar el conte amb tots els ingredients fonamentals que tingui, però en un especialment pensat des d'avui.

Improvisar

Titelles. Amb algun mitjà vell s'improvisen titelles i s'improvisen els personatges del conte que es vol explicar. Si convé, se'ls pinta o s'hi afegeixen detalls: llana pels cabells, llengua amb una cartolina, etc.

Traducció de l'oral a la mímica i a la inversa

- Escenificar. Representar el conte mentre algú l'explica. Cal coordinar les paraules (la narració) amb el gest. Pot ser a partir d'un àudio o en viu.

Traducció de l'oral al plàstic i a la inversa

- Fer un dibuix que representi el conte, és a dir, que tothom s'adoni que aquell dibuix pertany a aquell conte. Abans de dibuixar podem discutir quin ha de ser el tema del dibuix.
- Conte – quadre. Proposar tres quadres per exemplificar el conte i anar augmentant fins que hom vulgui. Argumentar de mica en mica fins que els tinguem tots integrats en una sola història.

Traducció de l'oral al llenguatge musical i altres

- Escenificar tot el conte buscant una banda sonora adient. Si, per exemple, en feu una versió oriental caldrà buscar la música adequada.

Sintetitzar

- Triar un objecte o una paraula o un dibuix que representi el conte
- Resumir el conte en una frase. Que cadascú l'escrigui en un paper anònimament i triarem la més adient.

5. TÍTOL

- No sabem si és més encertat dir-ne la “princesa **del** pèsol” com diuen algunes edicions o “la princesa **i** el pèsol” tal com també és conegut. Per això suggerim altres títols del mateix estil com ara: “el príncep del casori” o “la sogre i el pèsol”. Fer equips i buscar distintes variants de títols possibles

- El títol del conte és ben descriptiu, no hi ha cap adjectiu.

Busquem altres maneres de titular el conte:

- Valoratiu: el pèsol eixerit

- Classificadors. De com saber si les princeses són de bo de bo
- Descriptiu: La princesa que s'ha perdut

6. VERSIONS

- Explicar el conte de del punt de vista de la reina.
- Explicar el conte de del punt de vista del pèsol.
- Explicar el conte de del punt de vista d'alguns dels criats

7. ACTIVITATS QUE SE'N DERIVEN

- Escenificar la situació de l'arribada de la princesa per part de diferents grups i comentar el to dramàtic que li imposen uns, el to còmic o alarmista d'altres, etc.

- Actualitzar el conte

- Per què ha de ser una princesa?
- Quin és el paper del pèsol en aquest conte?
- Per què ha de ser un pèsol?
- Per què ha de passar en un castell?
- Podríem escriure un conte com aquest sense princesa , ni príncep ni pèsol?

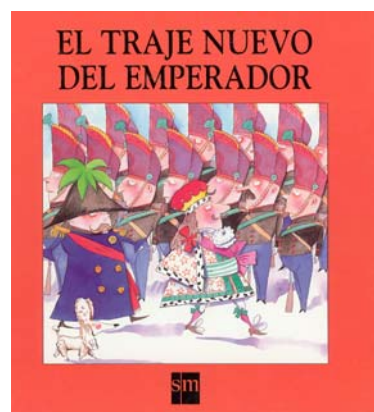
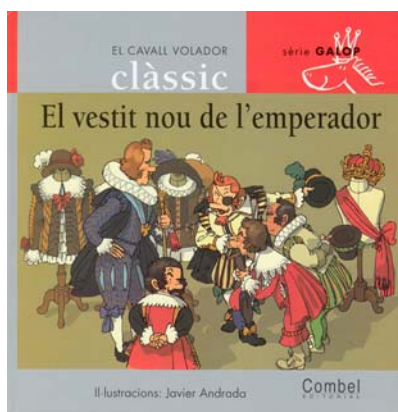
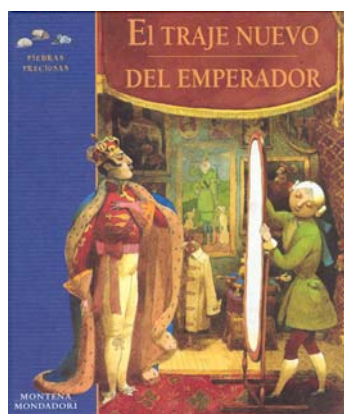
EL VESTIT NOU DE L'EMPERADOR

EL SENTIT DEL CONTE

Clàssic que entronitza la innocència i la sinceritat com a virtuts màximes, per damunt del món de les vanitats, les aparences i lluny de les llagoteries i les pors que emanen del poder. Mostra l'estupidesa del monarca i la feblesa dels subordinats, que, per no perdre el càrrec, prefereixen mentir i adular. El desenllaç de la processó, – quan la nena proclama la nuesa de l'emperador-, és un cant a l'autenticitat i a la senzillesa, que foragita les temptacions de les ostentacions i les manifestacions externes dels poderosos.

Conte, doncs, que ens parla de la innocència com a virtut i ens ve a dir que per sobre de les pressions a la fi, la veritat s'acaba imposant.

A. PORTADES

PREGUNTES SOBRE LES PORTADES

a. Una per una

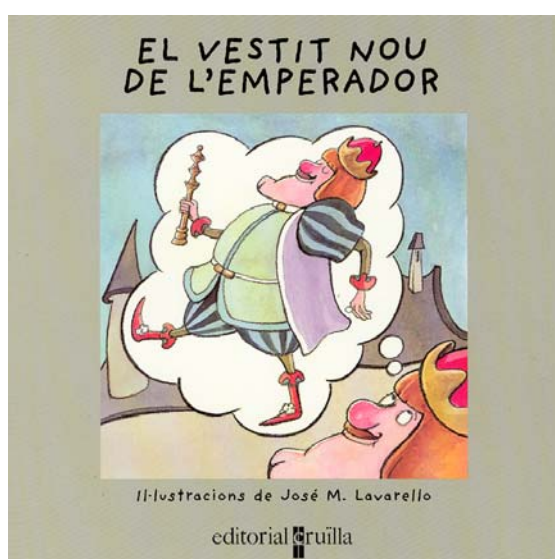
1. Què veiem a cada portada?
2. Hi ha el protagonista de la història?
3. En quina situació està?
4. En quina actitud?
5. Quins sentiments expressa?
6. Quin moment del conte il·lustra aquesta portada?
7. Quins aspectes et criden més l'atenció?
8. Quin són els personatges que hi surten?
9. Quina és l'expressió que tenen?
10. Quins aspectes de la portada et criden més l'atenció?
11. Podem dir algunes coses sobre la composició, els colors, els plans, l'entorn que emmarca la portada, etc.?
12. Et pots imaginar com seran les altres imatges del conte a partir de la portada?

b. Totes juntes

1. Podem comparar les distintes portades pel que fa a descripció, efectisme, motivació, etc.?
2. Representen èpoques diferents segons els vestits i la decoració?
3. Què tenen de diferent i de comú totes les portades?
4. Quin dels cinc plantejaments (treballarem també amb la portada que obre el conte) et sembla més original, més curiós, més "modern"?

B. EL CONTE I ALGUNES VERSIONS

Versió adaptada a partir de la traducció de Josep Carner i Marià Manent. *Rondalles d'Andersen*, Ed Joventut. Barcelona, 1993

Fa qui sap els anys, hi havia un emperador que tenia tanta afició pels vestits nous, que hi gastava tots els seus diners.

Tant se li'n donava deis seus soldats o del teatre, o de cavalcar per les bosquíries, si no era per lluir els seus vestits nous. Tenia un vestit per a cada hora del dia; i la gent, en lloc de dir, com esdevé tractant-se de qualsevol altre rei o emperador: "És a la cambra del Consell", deien sempre, en aquest cas: "L'emperador és al seu vestidor"

La vida era d'allò més joiosa a la gran ciutat on vivia: exèrcits d'estrangers venien a

visitar-la cada dia; i, entre ells, una vegada, comparegueren dos estafadors.

Els es feren passar com a teixidors, i digueren que sabien teixir les més belles teles que es pugui imaginar. No solament els colors i els dibuixos eren d'una bellesa mai no vista, sinó que els vestits fets d'aquelles teles tenien la qualitat peculiar d'esdevenir invisibles davant de qualsevol persona que fos inepte per al càrrec que tenia, o bé fos curta de gambals.

"Deuen ésser esplèndids, aquests vestits - pensà l'emperador-. Tot duent-los, seré capaç de descobrir quins homes del meu reialme ocupen indegudament llurs càrrecs. Distingiré la gent assenyada deis ximplets. Sí; no tinc més remei que comandar que teixeixin per a mi un poc d'aquesta tela."

Var pagar als dos estafadors un munt de moneda, a l'avançada, per tal que poguessin començar la seva obra tot seguit.

Els van preparar dos telers, i feren veure que filaven; però no tenien cap cosa damunt la filadora. Per començar demanaren una pila de seda de la més fina, i fil d'or del més purificat, i posaren una i altra cosa dins les seves maletes, mentre anaven treballant amb els telers buits fins a qui sap quina hora de la nit.

"M'agradaria saber com aquests filadors se les arreglen amb aquella tela", va pensar l'emperador.

Però se es va sentir una mica neguitós en reflexionar que qualsevol que fos estúpid, o bé inepte per al lloc que ocupava, no podria veure'n res.

Ell creia, certament, que, quant a ell, no li calia tenir-ne temences; però pensà que enviaria de primer algú altre per veure com anava la cosa. Tothom sabia, dins la ciutat, quin poder meravellós tenia la tela, i tothom es delia per veure fins a quin punt era ximple el seu veí. "Enviaré el meu vell i fidel ministre cap als teixidors - va pensar l'emperador -. Ell és l'home escaient per veure el posat de la tela, perquè és home de seny despert, i ningú no compleix els seus deures millor que ell."

Així, doncs, el bon ministre capblanc va anar dins la cambra on els dos estafadors seien, treballant amb els telers buits.

"El Cel em valgui! -va pensar el vell ministre, obrint els ulls de bat a bat -. Ai, si no puc veure absolutament res! Però tindrè gran compte de no dir-ho."

Tots dos estafadors li demanaren que tingués la bondat d'acostar-s'hi una mica més, i li demanaren si no li semblava d'un bell dibuix i de colors preciosos.

Li assenyalaren el teler buit, i el pobre ministre mira de fit a fit amb tota la força que va poder; però no aconseguí veure cap cosa, perquè, naturalment, no hi havia res a veure.

- "Cels piadosos! - va pensar -. És possible que jo sigui un ximple? Mai no m'ho hauria pensat, i cal que ningú no se n'assabenti. ¿No sóc escaient per al lloc que em va ser confiat? Mai no diré que no puc veure la tela."

- Bé, senyor: que no ens dieu res, de la tela? - digué el que feia veure que filava.

- Oh! És una bellesa! Un encís! - digué el vell ministre, tot mirant a través de les seves ulleres -. Quins dibuixos, i quins colors! Diré a l'emperador que és tan preciós que no tinc paraules.

-Ens complau de sentir-vos-ho - van dir els filadors. I després anomenaren tots els colors i descrigueren els especials dibuixos que decoraven la tela.

El vell ministre va parar gran esment en les coses que digueren, per poder repetir-les quan retornés al palau i veiés l'emperador.

Després els teixidors seguiren demanant més diners, més seda i més or, per poder continuar filant; però tot anava a parar a la seva butxaca: ni un cap de fil no va anar dins el teler. Ells, doncs, continuaren, igual que sempre, filant amb els telers buits.

L'emperador no trigà gaire temps a enviar un altre fidel funcionari per veure com la tela anava avançant, i si estaria llesta aviat. Li va passar el mateix que al ministre: vinga mirar i mirar; però, com que no hi havia sinó el teler buit, no pogué veure absolutament res.

- No us sembla que és una bella peça de tela? - digueren tots dos estafadors, mostrant i explicant els bells dibuixos i colors, que era impossible de veure, perquè no existien.

"Massa conec que no sóc un ximple! - pensà l'home -. Així és que dec ésser inepte per a l'alta posició que m'ha estat conferida. Ho trobo d'allò més estrany, però he de procurar que ningú se no n'adoni.

Així és que va dir totes les gràcies que tenia la tela que no veia, i els assegurà que l'embadalien els bonics colors i l'originalitat del dibuix.

- És verament preciós! - digué a l'emperador.

Tota la gent de la ciutat parlava d'aquella esplèndida tela.

Així doncs, a l'emperador el temptà el gust que tindria de veure-la mentre encara era al teler.

Per tant, acompanyat d'una colla de cortesans selectes, entre els quals hi havia els dos fidels funcionaris que ja havien vist abans la tela imaginària, anà a visitar aquells dos estafadors tan murrís que anaven treballant, tan de valent com havien fet sempre, amb els telers buits.

- És magnífica! - digueren alhora els dos honorats funcionaris-. Fixeu-vos, Majestat, quin dibuix! Quins colors!

I assenyalaren el teler buit, perquè es creien que els altres veien la tela ben segur.

"Déu meu! - pensà l'emperador -. No veig absolutament res! Això és terrible! Sóc un ximple? Sóc inepte per a la corona imperial? Ah! No podia esdevenir-me cosa pitjor."

- Oh! És una bellesa! - digué l'emperador -. ; Li dono la meva aprovació més alta!

I mogué el cap amb satisfacció, tot mirant el teler buit. Res no l'hauria pogut decidir a reconèixer que no veia res absolutament.

Tot el seguici mirà i tornà a mirar; però no veié altra cosa que els altres que havien mirat.

Tanmateix, però, tots exclamaren, amb Sa Majestat:

- És una bellesa!

I li aconsellaren que es posés un vestit fet d'aquella prodigiosa tela el dia d'una gran processó que precisament estava a punt de celebrar-se.

- És magnífica! Sumptuosa! Excel·lent! - digueren, l'una boca darrera l'altra: tothom n'estava igualment enamorat.

L'emperador donà a cada un dels bergants un orde de cavalleria per a posar-se al trauc i el títol de Cavallers teixidors.

Els estafadors vetllaren tota la nit, en la vigília del dia que havia de celebrar-se la processó, i encengueren setze candeles perquè la gent pogués adonar-se que estaven delerosos de deixar enllestit el nou vestit de l'emperador.

Feren veure que treien la tela del teler. La tallaren desplegada en l'aire, amb unes tisores d'allò més grosses, i l'anaren embastant amb agulles per les quals no havien passat cap fil. A la fi digueren:

- Ara ja està a punt el vestit nou de l'emperador!

L'emperador, amb els seus cortesans de més enlairada categoria, anà cap al vestit personalment; i tots dos estafadors aixecaren un braç enlaire, així com si estiguessin agafant alguna cosa, i digueren:

- Veieu? Aquí hi ha els pantalons; aquí hi ha la jaqueta; aquí hi ha la capa... Tot tan lleuger com una teranyina. Es podria pensar que no porta res al damunt, però justament això és la gràcia.

- Sí - digueren tots els cortesans. Però no pogueren veure res, perquè no hi havia res a veure.

- ¿Voldrà vostra imperial Majestat plaure's graciosament a treure's els vestits que porta - digueren els impostors -, de manera que li puguem posar els nous vestits, aquí davant del gran mirall?

L'emperador es va treure tot el seu vestit, i els impostors pretengueren anar-li donant una peça de roba darrera l'altra, de les pertanyents al vestit que havien pretès fer. Pretengueren estrènyer-li quelcom contra la cintura i fer un nus amb quelcom: era la cua del vestit, i l'emperador donà voltes i més voltes enfront del mirall.

- Quin posat tan bell que fa Sa Majestat amb el vestit nou! ; Com li escau! - exclama tota la gent del voltant -. ;Quin dibuix i quins colors! És un vestit sumptuosíssim!

- A fora està esperant el tàlem que ha d'aixoplugar la testa de nostra Majestat a la processó - digué el mestre de cerimònies.

- Bé, estic a punt del tot - digué l'emperador -. ¿No m'escau d'allò més bé, el vestit?

I donà un tomb altra vegada enfront del mirall, de manera que semblés estar considerant les grans coses que duia.

Els ajudants que havien d'agafar la cua del vestit es decantaren, feren veure que l'alçaven de terra amb totes dues mans, i anaren caminant amb les mans enlaire. No gosaven deixar entendre que no podien veure absolutament res.

Aleshores l'emperador anà fent el seu camí en la processó sota el talem sumptuós, i tothom deia, pels carrers i per les finestres:

- Que bell que és el nou vestit de l'emperador! ;Quin cua tan esplèndida! I tot li escau ajustadíssim!

Ningú no volia que es notés que no podia veure res, perquè aleshores no hauria estat apte per al seu lloc, o bé hauria estat un ximple.

Cap dels vestits que abans havia dut l'emperador no havia tingut tant d'èxit.

- Però si no porta res al damunt! - digué el seu pare. A partir d'aquí, una persona va fer saber a l'altra allò que la noieta havia dit.

- ;No porta res al damunt: un infant diu que no porta res al damunt!

- Però si és que no hi porta res, al damunt! - cridà al capdavant tota la gent.

L'emperador es recargolà, perquè conegué que era veritat; però pensà que "la processó, ara, havia de seguir el seu curs" i es mantingué més estirat que mai, i els ajudants anaren agafant enlaire la cua del vestit invisible.

Una versió simplificada

EL VESTIT NOU DE L'EMPERADOR

Guió de Núria Font. Ed. Cruïlla, 2002

En un país llunya hi viu un emperador molt presumit.

Dos enredaires es fan passar per teixidors i diuen a l'emperador que li faran un vestit amb una roba màgica. És una roba molt especial; els enzes i les males persones no la poden veure.

Els dos enredaires demanen diners, seda de la més fina i fil d'or. Però no ho fan servir; s'ho guarden a la maleta. Munten un teler i fan veure que teixeixen la roba màgica invisible.

L'emperador i els cortesans van a visitar els falsos teixidors. Veuen el teler buit, però com que no volen passar per enzes ni per males persones, afirmen que la roba és molt bonica.

Els teixidors fan veure que emproven el vestit a l'emperador. Li fan creure que és molt elegant i que li escau ben bé a la mida. L'emperador no gosa dir que no el veu i explica que quan l'estreni farà una gran festa.

El dia de la festa, l'emperador surt de palau i passeja per la ciutat amb el seu seguici. Els carrers, engalanats, són plens de gent. Com que ningú no vol que el prenguin per enze ni per mala persona, tothom afirma que el vestit és meravellós i que l'emperador fa molta patxoca.

De sobte, una nena diu la veritat: que l'emperador va despullat. Tothom li dóna la raó. L'emperador, avergonyit, descobreix que els teixidors l'han enganyat i que els seus cortesans són uns aduldors que només diuen el que ell vol sentir.

C. PER CLARIFICAR LA LECTURA

Vocabulari bàsic que no s'hagi comprès. Preguntar:

1. Què es: ser murri
 un seguici
 els cortesants
 un tàlem
 una processó
2. Què vol dir: obrir els ulls de bat a bat
 parar un gran esment
3. Com és descrit el personatge protagonista?
4. Quines relacions s'estableixen entre els personatges de la història?
 Entre l'emperador i els bergants
 Entre els bergants i el ministre
5. Quines relacions hi ha entre els personatges de la història? de dependència, de respecte, d'engany, d'admiració?
6. En el fons, de què tracta el conte?
7. On, quan i com passa l'acció? Podria passar avui?
8. Creus que el conte té un final versemblant ?
9. Pots imaginar un final més original? Com seria?

D. ESTRUCTURA

Si haguéssim de seccionar el conte, en quantes parts el dividiríem, segons els escenaris, segons l'acció, etc.

E. LA TEMÀTICA

Quin d'aquest **temes** creus que tracta el conte? On ho veus?

La cobdícia
La ignorància
La innocència

L'adulació
La sinceritat
La por de ser degradat

L'autoestima
La solitud
La identitat
La vanitat
L'aparença
La inseguretat
La pressió social

- Pot passar que la vanitat, com en el conte, porti al ridícul?
- On és la frontera entre la correcció (en el vestir, per exemple) i l'addicció al consum?
- T'has trobat alguna vegada acceptant coses que no t'agradaven o no volies només perquè tot el grup les acceptava?

1. EL CONTE

- Quines són les qualitats o defectes de l'emperador?
- Quines són les prioritats i les preocupacions de l'emperador?
- Quina és la trampa que li paren els farsants?
- Per què creus que menteix el ministre quan va a veure els teixidors?
- L'emperador fa veure que li agrada la roba que veu al teler per les mateixes raons que el ministre?
- Per què creus que la gent accepta l'engany?
- T'ha passat mai que acceptessis una cosa només perquè tothom l'accepta?
- Se salva algun personatge del conte?
- Què ens diu sobre la naturalesa humana?
- Pots imaginar un argument semblant, però que passés en l'actualitat?

2. ELS PERSONATGES

Descriure el que sapiguem i el que imaginem dels personatges:

Emperador
Ministre
Funcionari
Estafadors
Nena

AJUDA

Trets psicològics

Buscar entre aquests adjectius algun que vagi bé per a usar en la descripció dels personatges

Bondadós	Perseverant	Generós	Humil
Calmat	Solidari	Indiferent	Obedient
Tolerància	Ordenat	impacient	colèric
Pacient	voluntariós	sincer	respectuós
Delicat	amical	bondadós	apassionat

.....

Com reaccionen emocionalment?

Pots detectar algun moment del conte on sigui molt explícit algun dels següents sentiments per part d'algun dels personatges principals?

	Sentiment	Personatge	Moment del conte
Ira			
Tristesia			
Temor			
Plaer			
Amor			
Sorpresa			
Disgust			
Vergonya			

AJUDA

Ira : fúria, ultratge, ressentiment, còlera, exasperació, indignació, aflicció, acritud, fastigeg, irritabilitat, hostilitat, violència, odi, etc.

Tristesia: pesar, malenconia, pessimisme, llàstima, autocompassió, solitud, abatiment, desesperació, aflicció, esllanguiment, etc.

Temor: ansietat, aprensió, nerviosisme, preocupació, consternació, inquietud, cautela, incertesa, por, terror, fòbia, pànic, etc.

Plaer: felicitat, alegria, content, diversió, orgull, embadaliment, gratificació, satisfacció, eufòria, èxtasi, etc.

Amor: acceptació, simpatia, confiança, amabilitat, afinitat, devoció, adoració, afecte, estima, tendresa, consideració, predilecció, etc.

Sorpresa: commoció, desconcert, admiració, estranyesa, atordiment, estupefacció, esbalaïment, meravellament, etc.

Disgust: menyspreu, avorriment, aversió, disgust, repulsió, desplaer, desgrat, pena, aflicció, sofriment, turment, empipament, molèstia, decepció, malestar, etc.

Vergonya: culpabilitat, molèstia, disgust, remordiment, humiliació, penediment, mortificació, contrició, deshonor, etc.

3. EL TEMA

Un dels temes cabdals del conte és que tothom fa veure que veu la tela o el vestit per por de ser menystingut, per por del que pensaran els altres, l'única vacuna per poder ser valent i sincer és ser capaç de pensar per un mateix sense tenir prejudicis ni por de l'opinió dels altres, és a dir, poder ser autònom en les pròpies decisions i opinions.

Exercici

Característiques
de pensar

Característiques
de pensar per si mateix

Imaginar coses.
Imaginar coses que s'apliquen a un mateix.
Conèixer què es deriva del que es diu.
Imaginar què se segueix de les pròpies premisses.
Considerar el que és possible.
Considerar el que és possible per compte propi.
Tenir pensaments que et passen pel cap.
Posar junts els pensaments i treure'n alguna cosa.
Imaginar-se per què algú altre pensa tal com pensa.
Imaginar les pròpies raons per creure el que es creu
Pensar com tothom pensa.
Trobar una manera de pensar que és completament pròpia.
Elaborar un problema.
Elaborar un problema propi.

(Podries posar aquest quadre a la pissarra o d'alguna manera que es veiés bé, i podries encoratjar cada persona de la teva classe a afegir un conjunt addicional de característiques a aquesta llista.)

4. LES HABILITATS DE PENSAMENT

PER PETITS SI NO CONEIXEN EL CONTE

Fer inferències

1. Dels títols dels contes.

Aquest exercici es pot fer abans de començar a llegir els contes. Es tracta de respondre a: què es pot inferir de contes que es diuen...:

- El vestit vell de l'emperador
- El barret nou de l'emperador
- El vestit de l'emperador nou
- El vestit del nou emperador

Endevinar

- Si expliquem per primera vegada: *El vestit nou de l'emperador* es poden fer algunes pauses dramàtiques, i preguntar a mitja explicació:
 - Algú s'adonarà que estan ensarronant a l'emperador?
 - Ens podem ajudar amb una versió gràfica; es pot anar creant l'expectativa necessària per a construir el conte a partir dels elements que vagi donant la mestra.

Esbrinar versions

Esbrinar quants finals té el mateix conte en distintes versions. Només cal portar uns quants contes a l'aula i veure com el fan acabar. Diuen el mateix els personatges, acaba en el mateix punt?

També es pot buscar a Internet amb llengües diferents, llengües que els estudiants de l'aula coneixin i puguin llegir i traduir.

Hipòtesis

Pensar com s'haurien pogut solucionar alguns dels conflictes que presentem:

- Que l'emperador no fos presumit
- Que haguéssim descobert abans els farsants
- Que la criatura no hagués dit res?

Observar

- Observació visual. Partir d'un llibre il·lustrat. Mirar atentament els colors, les formes, el que s'insinua, etc. Farem una lectura atenta i deixarem que els estudiants parlin espontàniament del que veuen. Poc a poc anirem introduint preguntes d'observació i interpretació:

- Te l'imaginaves així el palau, l'emperador?
- Per què creus que l'ha dibuixat així?
- Creus que és el color que li escau?, etc.

- Observació auditiva. A més de les preguntes sobre l'argument i l'acció, podem fer preguntes sobre la banda sonora, les músiques, els sorolls que se senten, les veus dels protagonistes, etc.

Recomanem la versió del conte que es troba en el recull: *Una mà de contes*, vol.2

PELS QUI CONEIXEN EL CONTE

Buscar alternatives

- Fer preguntes. En els moments dramàtics o claus del conte es pot suggerir al grup de pensar què podria fer el protagonista per no ser enredat. Per exemple, preguntar pel vestit a algú que fos totalment sincer.

Segons l'alternativa que plantegin, seguir interrogant altres possibilitats tot explorant el conte. És bonic de veure que hi ha moltes maneres de plantejar l'acció, però a la fi el conte és una tria de totes les possibles.

- Nous finals. Triar distints finals pel conte, un final divertit, un de trist, un d'alegre, un de sorprenent, un de misteriós, etc.

Anticipar conseqüències

- Què hagués passat si.....? Què creus que hauria passat?

Podem repassar les accions dels protagonistes tenint en compte el punt de vista de les conseqüències, tot fent preguntes com ara: Si l'infant que va cridar que el rei anava nu hagués vist el vestit abans de la processó

Seleccionar possibilitats

- Què és possible?. Pregunta quines coses serien possibles i quines només probables a cada conte.

- És possible que aquesta història pogués passar de veritat?
- És probable que aquesta història pogués passar de veritat?
- És possible que l'emperador no es malfiés?
- És probable que l'emperador no es malfiés?
- És possible que hi hagi persones tan presumides?
- És probable que hi hagi persones tan presumides?
- És possible que la criatura que crida no tingués raó?

Imaginar: idear, inventar, crear

- Inventar un final més llarg tot preguntant-nos: Com seguirà el reialme després d'aquest episodi?

- Canviarà l'emperador?
- Dimitirà el ministre?
- Com reaccionarà la gent?

Formular conceptes precisos

Quan ja sàpiguen bé el conte, tornar-lo a explicar usant paraules que vulguin dir el mateix, usant sinònims, com per exemple: Fa qui sap els anys, (**Fa molt i molt de temps**) hi havia un emperador (**un rei, un mandamàs, un poderós, etc..**) que tenia tanta afició pels vestits nous (**les marques, la moda, la vestimenta, etc.**) que hi gastava tots els seus diners (**duros, euros, peles, dinerons...**).

- De cada conte. Dibuir o buscar en dibuixos ja fets o fotografies els termes clau de cada conte i fer que els relacionin amb el conte corresponent:

Fil i agulla / palau - Barret d'emperador / tela

Posar exemples i contraexemples

-Coneixes algú que:

. Sigui tan presumit com l'emperador?

. Sigui tan sincer com una criatura?

Evidentment es tracta de fer explicar el per què de la semblança, amb la qual cosa obtenim una conversa on es barregen les bones raons i les analogies.

- En comú. Buscar semblances i diferències entre els contes d'aquesta petita col·lecció, primer entre dos, després entre tots tres, etc.. Per exemple: buscar una semblança i una diferència entre "L'aneguet lleig" i "La princesa i el pèsol" i "El vestit nou de l'emperador": la semblança pot ser que a tots tres hi surten persones i la diferència que en un hi ha fonamentalment humans i en l'altra hi ha més animals.

Interpretar

- Fer comèdia. Després de llegir una part d'un conte, fer dos grups i que representin l'escena. Ens adonarem com la mateixa escena ha estat compresa i sobretot interpretada de maneres ben diferents.

AL FINAL DEL CONTE

Comparar i contrastar

- Comparar els personatges del conte

. Es pot treballar amb: més divertit, més ruc, més vanitós, més estúpid, més llest, més honrat, etc., que fa més por que, fa més riure que, etc.

Definir

-Buscar l'oposat

- L'oposat de presumit és
- L'oposat de vanitós
- L'oposat de poruc

- L'oposat de mentider
- L'oposat d'estafador

Seriar

- Ordenar imatges. Es plastifiquen uns quants dibuixos del conte, i s'usen per a establir la seqüència de la narració. Aquest exercici es pot començar amb tres o quatre vinyetes i pot anar augmentant fins a deu o dotze tot matisant l'acció.

Buscar i donar raons

- Justifica perquè només una nena diu la veritat a l'emperador.

- Opinió raonada. Es tracta de repassar el conte i respondre amb arguments:

- M'agrada perquè....
- No m'agrada perquè....
- Em fa ràbia perquè....
- El trobo divertit perquè....
- Em fa riure per què....

Raonament condicional

- Capgirar. Es tracta d'inventar noves situacions hipotètiques dins el conte, de manera que ens dugui a raonar què passaria si algun dels elements dels contes quedés capgirat. Per exemple, què hauria passat si algú hagués parlat sincerament amb l'emperador?; si un dels estafadors se'n penedís de l'engany ?

Relacions de causa i efecte

- El conte a l'inrevés. Explicar el conte començant pel final, és a dir, començant a l'inrevés: Així, "HI havia un emperador que es passejava amb calçotets.... A partir dels efectes, explicar-ne les causes.

Relacions de part-tot

- Un bocí. A partir d'una imatge del conte construir un trencaclosques. Es pot fer en petits grups. Cada grup ha de fer una proposta de trencaclosques diferent i l'ha de donar als altres perquè muntin la vinyeta.

Relacions de fins i mitjans

- Per què serveixen els contes? Si ho creieu convenient, es pot preguntar als infants i joves de què són mitjà els contes, a través de preguntes com ara:

- Els contes serveixen per a divertir?
- Els contes serveixen per aprendre?
- Els contes serveixen per fer-nos adormir?
- Els contes serveixen per a distreure i passar l'estona?
- Els contes serveixen per treure la por?
- Els contes serveixen per estar atents i callats?

Interpretar

- Canviar de lloc i temps. Explicar el conte amb tots els ingredients fonamentals que tingui, però en un altre marc, relacionant-lo amb un altre ambient i una altra època; per exemple si passes avui dia i aquí.

Improvisar

- Recursos per a improvisar:

- Amanida de rondalles: barrejar els personatges dels tres contes: Què en fem d'un aneguet, una princesa i un emperador?
- Que un nen comenci a explicar un dels tres contes d'Andersen, un altre introdueix un personatge important d'un altre conte i segueix la narració així.

Traducció de l'oral a la mímica i a la inversa

- Escenificar. Que un grup representi el conte amb mímica mentre un altre grup l'explica. Cal coordinar les paraules (la narració) amb els gestos. També es pot fer a partir d'una gravació en àudio o en viu.

Traducció de l'oral al plàstic i a la inversa

- D'un món a un dibuix. A partir d'un conte fer un dibuix que el representi, és a dir, que tothom s'adoni que aquell dibuix pertany a aquell conte. Abans de dibuixar, podem discutir quin ha de ser el tema del dibuix.

Traducció de l'oral al llenguatge musical i altres

- Musicar. Escenificar el conte per parts: l'inici, la visita del ministre, la visita de l'emperador, quan vesteixen l'emperador, la processó, etc. Tot buscant les músiques adients que acompanyin cada escena.

Sintetitzar

- Maneres d'ajudar a identificar els elements essencials :
- D'un conte il·lustrat triar una vinyeta que resumeixi el conte i justificar la tria.
- Subratllar el conte tot remarcant-ne els elements més importants i traient els aspectes superficials.
- En rotllana algú comença el conte sencer i l'altre l'ha d'explicar més breument. Resumir el conte cada vegada una mica més fins que en quedi una frase.
- Dibuixar en dues vinyetes el conte
- Trobar un mot

5. TÍTOL

Primària. Buscar un altre adjectiu que no sigui NOU i discutir el sentit que tindria el conte amb la nova titulació. Quin li escauria més, quin ens confondrà, quin resulta més original, etc.

6. VERSIONS

- Explicar el conte des del punt de vista de l'emperador o bé des del punt de vista dels estafadors

7. ACTIVITATS QUE SE'N DERIVEN

- Inventar un nou conte.
Aquest és un exercici que implica moltes destreses i, per tant, és complex i alhora molt interessant. Per a fer-ho amb cert ordre es podrien seguir les pautes següents:
 - Definició dels personatges
 - Tria del o de la protagonista
 - Representació gràfica del/la protagonista
 - Crear possibilitats d'arguments
 - Tria d'un argument bàsic
 - Seqüenciació de l'acció
 - Finalment la mestra redacta el text amb el consens general.

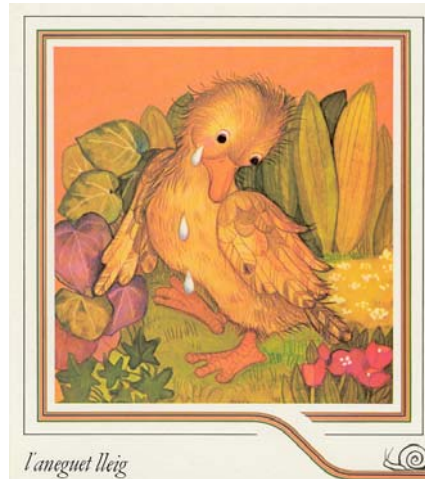
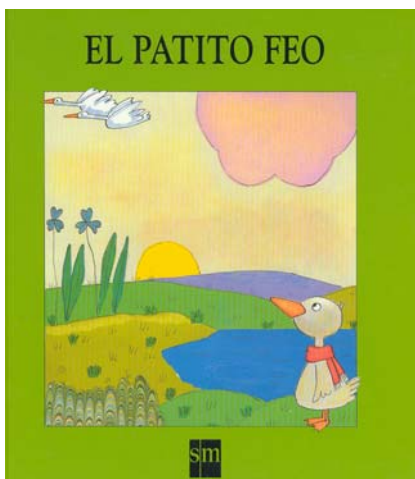
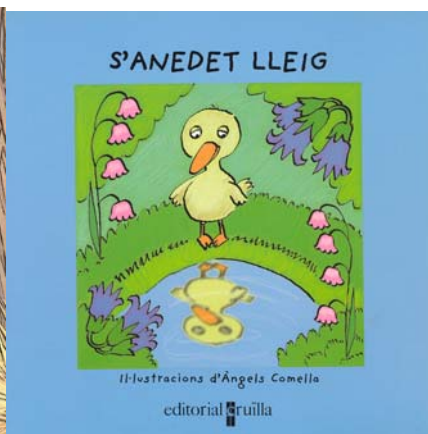
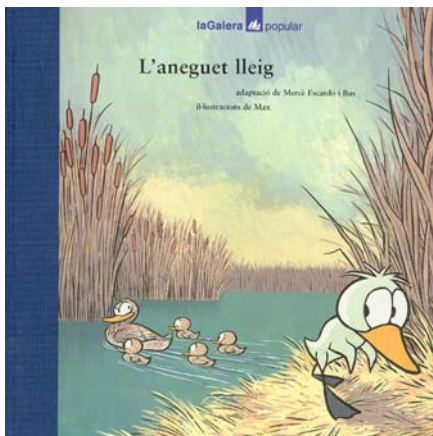
L' ANEGUET LLEIG

EL SENTIT DEL CONTE

A més de ser un conte per a petits, l'aneguet lleig és un conte per adolescents i una faula per adults. Té tot el potencial emotiu necessari per a fer-lo atractiu, però també la intel·ligència per dir-nos coses sobre els prejudicis, sobre l'autorealització, sobre el sofriment que cal per a trobar-se a si mateix, sobre com són difícils les relacions de convivència, especialment quan tot ens sembla advers i no tenim capacitat de reaccionar i ens sentim atrapats i el món ens cau a sobre literalment. Ens parla del sofriment, la pressió de l'entorn, el desencant, dels complexos, de la innocència i també de la paciència, la constància, la resistència i la capacitat d'il·lusionar-nos.

A. LES PORTADES

Com a punt de partida, fem una anàlisi d'algunes de les portades que il·lustren el conte de l'aneguet lleig que, es pot ampliar a partir d'altres edicions.

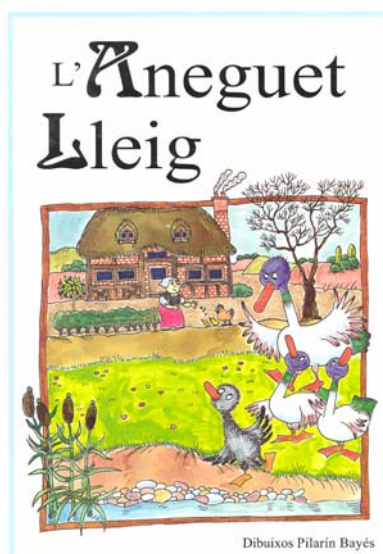

PREGUNTES SOBRE LES PORTADES

1. Què hi veiem?
2. L'aneguet està trist i/o content?
3. Com ho sabem?
4. Quins elements del dibuix expressen aquests sentiments?
5. Quan nosaltres estem tristos o contents quin posat tenim?
6. Podem saber si una persona està trista o contenta segons el gest o l'expressió?
7. Quin moment del conte deu ser?
8. On és l'aneguet?
9. És estiu, primavera, hivern o tardor?
10. Per què creus que té aquesta expressió?
11. Quins aspectes de la portada et criden més l'atenció?
12. Podem dir algunes coses sobre la composició, els colors, els plans, l'entorn que emmarca la portada, etc.?
13. Podem comparar les distintes portades pel que fa a descripció, efectisme, motivació, etc.
14. Quin moment del conte il·lustra aquesta portada?
15. Si el conte es digués "l'ànec lleig", et despertaria els mateixos sentiments?

B. EL CONTE I ALGUNES VERSIONS

Traducció de Josep Carner, Editorial Joventut

EL camp era aleshores un bé de Déu. Corria l'estiu. El blat era daurat, i les civades encara eren verdes. El fenc era amuntegat damunt les riques prades de les fondàries, per on feia via la cigonya, tot parlotejant en egipci, el llenguatge que li havia ensenyat la seva mare. Al volt del camp i la prada hi havia boscos que no s'acabaven mai i enmig dels quals dormien estanys profunds. Sí, l'encontrada era verament delitosa. A l'indret més assolellat hi havia una casa vella, voltada d'uns fossats que s'endinsaven força; i grans fulles de repalassa brollaven de les parets de la casa fins arran mateix de l'aigua. Algunes eren tan grans que un infantó podia aixopugar-se sota d'elles. Entre les fulles, l'arrecerament era tan gran com al cor d'una boscúria; i allí hi havia una àneca asseguda damunt son niu. Precisament estava covant sos aneguets; però

gairebé estava cansada de seure, de tant de temps que la cosa durava. Altrament, tenia molt poques visites, perquè les altres ànecues s'estimaven més nedar d'ací d'allà dels fossats que no pas de remenar les anques allí dalt, sota les fulles de repalassa, parlotejant amb ella.

A la fi un ou darrera l'altre comença a petar. "Xip, xip!", feien. Tots els menuts havien entrat a la vida, i empenyien el cap enfora.

"Cuac, cuac!", digué l'àneca. I tots ells començaren de fer: "Cuac!" tan fort com saberen, i miraven a llur volt a totes bandes, entre les fulles verdes. Llur mare els deixa mirar tant com els vingué de grat, perquè el verd és bo per als ulls.

- Que n'és, de gran, el món, verament! - digueren tots els menuts. Perquè, tanmateix, tenien molt més d'espai per a moure's que no pas quan eren a dins la closca.

- Que us penseu que és això, tot el món? - digué la mare-. S'estén una pila a l'altra banda del jardí, i agafa fins i tot el jardí del rector; però no he arribat mai tan enllà. Suposo que ja sou tots aquí.

- I va alçar-se -. No, veig que encara no hi son tots: l'ou més gros encara jeu aquí. Per quant de temps n'hi haurà? - I tornà a asseure's damunt el niu.

- Bé, com va la cosa? - digué una ànega vella que havia vingut a fer-li una visita.

- Aquest ou no acaba mai - respongué l'oca asseguda -. La closca no es vol petar; però mireu-vos els altres: són els aneguets més formosos que mai hagi vist; exactament iguals a llur pare, el poca-pena! Mai no se'l veu per casa.

- Deixeu-me veure l'ou que no es vol petar - digué la vella ànega -. Podeu estar ben segura que és un ou de gall dindi! Una vegada em van estafar així, i vaig tenir maldecaps i cabòries sense fi ni compte amb els menuts, perquè us puc ben dir que l'aigua els esgarrifa. No hi hagué manera: vaig cloquejar i aferrussar-m 'hi, però no en vaig treure res. Deixeu-me veure l'ou! Sí, és un ou de gall dindi! Deixeu-lo de banda, i ensenyeu els altres menuts a nedar.

- El covaré una mica més: he covat tant de temps que bé puc continuar fins a la fira de Sant Joan.

- Com us plagui - digué ànega vella, i se n'anà. A la fi l'ou gruixut va petar. "Xip!, xip!", digué el menut. I es llança enfora. Que n'era, de gros i de lleig! L'ànega se'l mirava.

- És un aneguet monstruosament gros - digué -: cap dels altres no s'hi retirava. Serà, tanmateix, un ou de gall d'indi? Ben aviat ho esbrinarem: a l'aigua anirà a raure, baldament l'hi hagi de tirar a puntades de peu jo mateixa.

L'endemà, el dia era gloriosament bell; i el sol resplendia damunt totes les fulles de repalassa. La mare ànega, amb tota la seva família, se n'anà cap als fossats.

Xaf!, es llança dins l'aigua. "Cuac!, cuac!", digué. I els aneguets s'hi deixaren caure l'un darrera l'altre. L'aigua els esquitxa damunt les testes, però es redreçaren de bell nou i suraren bellament. Llurs potes s'engegaven totes soles, i no n'hi mancava cap; fins i tot el gros, lleig i cendrós, nedava amb ells.

- No, no és gall dindi - féu ella -. ¡Mireu que bellament fa anar les cames i que test es manté! És el meu menut! Al capdavant no és pas tan mala cosa, quan hom se'l mira amb aquella atenció. Cuac!, cuac! Veniu amb mi, i us conduiré al món i us presentaré al corral dels ànecs; però romaneu-me sempre ben a la vora, perquè ningú no us pugui trepitjar, i tingueu compte amb el gat!

Després se n'anaren cap al corral dels ànecs. Hi havia en dansa un paorós aldarull, perquè dues cries lluitaven per un cap d'anguila, i a la fi va ser el gat qui l'hagué.

- Així és com van les coses en aquest món - digué la mare dels ànecs. I es llepa el bec, perquè el cap d'anguila el volia ella.

- Feu anar les cames - digué -; feu per manera de cloquejar degudament, i decanteu el coll davant aquella ànega vella d'allí. És la de més alta categoria de totes; té sang espanyola a les venes, i això explica el seu volum; i, veieu?, té un parrac vermell al volt de la cama; això és una cosa prodigiosament bella i la més extraordinària marca de distinció que un àneg pugui tenir. Això mostra clarament que no se la pot deixar de banda, i que mereix ésser contemplada, tant per les bèsties com pels homes. Cloquegeu, ara! No gireu els peus cap a dins: un aneguet ben educat conserva les cames ben separades, com fan son pare i sa mare. Així. I, ara, decanteu els colls i digueu: Cuac!

Feren allò que se'ls havia comandat; però els altres ànecs que hi havia pel volt van mirar-los, i van dir, en veu d'allò més alta:

- Ara veieu. D'aquí endavant ens les haurem d'haver amb aquesta trepa. Com si ja no fóssim massa! Ai, senyor! ¡I que n' és de lleig, aquest aneguet! No el podrem pas tolerar!
I un ànec anà envers ell i li mossega el coll

- Deixeu-lo fer - digué la mare -: no fa cap mal. - Ben segur que no; però és tan desmanegat i estrofolari! - digué el mossegaire -. Cal aporrinar-lo.

- És una bella fillada talment - digué la vella ànega que duia el parrac al volt de la cama -. Tots són de bella presència, fora d'aquest: aquest és d'una mostra desgraciada. És una llàstima que no el pugueu tornar.

- Això és impossible, Vostra Gràcia - digué l'ànega mare -. No és gentil, però és una criatura com un tros de pa, i neda tan bellament com qualsevol dels altres. És més: crec que tanmateix puc arriscar-me a afegir que jo penso que millorarà d'aquí endavant, o potser amb el temps es farà més petit. Era massa gran dins l'ou: així és que no ha sortit amb gaire bon posat. - I després li donà tustets al coll i l'amanyaga --A més, és un mascle - digué -; així és que la cosa no té tanta importància. Em penso que serà molt fort, i no dubto que s'obrirà camí en aquest món.

- Els altres aneguets són molt bonics - digué la vella ànega-. Ara feu com si estiguéssiu a casa vostra; i, si trobeu el cap d'anguila, podeu portar-me'!.
Després d'això se sentiren ben bé a casa llur. Però el pobre aneguet que havia estat el darrer a sortir de la closca, i que era tan lleig, fou mossegat, empès i víctima de la riota dels ànecs i de les gallines.

- És massa gros - deien tots. I el gall d'indi que havia nascut amb els esperons posats, i per tant es creia ben bé un emperador, s'estarrufa tot com un vaixell a plena vela, s'adreça cap a ell, i gorgola fins a esdevenir-ne tot cara vermell. El pobre aneguet estava esmaperdut, i no sabia per on girar-se; estava desesperat perquè era tan lleig, i l'escometia tot el corral.

Així passà el primer dia, i després les coses empitjoraren i empitjoraren. El pobre aneguet fou empaitat i pataquejat per tothom: fins i tot sos germans i germanes el malmenaven, i sempre estaven dient:

- Tant de bo que el gat us engrapés, cosa fastigosa! Fins i tot la seva mare deia:

- Voldria, en nom de Déu, que fóssiu a unes quantes milles de distància.

Els ànecs el mossegaven, les gallines el picaven, i la noia que els nodria li clava puntades de peu.

Ell que sí? que va fugar-se i va volar de damunt del clos, i els ocellets fugiren esglaiats pels aires.

- És perquè sóc tan lleig - pensà el pobre aneguet, tot cloent els ulls. Però tanmateix continuà corrent. Després arribà a un gran aiguamoll on vivien els ànecs salvatges. Estava tan cansat i tan atuït, que romangué allí tota la nit.

Al matí els ànecs salvatges comparegueren volant a inspeccionar llur nou companyó.

- Quina mena de criatura sou? - demanaren, mentre l'aneguet es girava d'una banda a l'altra i els saludava tan bé com podia.

- Sou terriblement lleig! - digueren els ànecs salvatges -. Però d'això tant se'ns en dóna, mentre no us caseu amb família nostra.

Pobre minyó! No havia pas pensat en casori: tot el que necessitava era el permís d'estar-se entre els joncs i beure un poc de l'aigua de l'aiguamoll.

Romangué allí dos dies sencers. En acabat vingueren dues oques salvatges, les quals pertanyien al sexe masculí. No feia gaire temps que havien eixit de la closca, i, per tant, eren bastant impertinents.

- Escolteu, companyó - digueren -: sou tan lleig que tenim una veritable flaca per vós: ¿voleu aplegar-vos amb nosaltres i ésser un ocell de pas? Hi ha un altre aiguamoll per

aquí a la vora, i hi ha algunes oques salvatges molt boniques, totes elles gentils damisel·les que saben dir: Cuac! Sou prou lleig per a fer fortuna entre elles.

En aquell moment se sentí en l'aire: "Pam!, pam!", i les dues oques salvatges caigueren mortes entre els joncs, i l'aigua s'enrogí de sang. "Pam!, pam!", seguiren fent les escopetes; i esbarts sencers d'oques salvatges eixiren del joncar, i els trets feren noves víctimes entre elles.

Hi havia una gran cacera, i els caçadors eren amagats al volt de l'aiguamoll: alguns eren, fins i tot, asseguts a les branques dels arbres que estenien llur ufana damunt l'aigua. El fum blau s'alçava com núvols entre els arbres obacs, i s'escampava per damunt l'estanyol. Els gossos d'aigües rodaven d'ací d'allà per l'aiguamoll, xap!, xap! Els joncs i les canyes es decantaven sota llur pas per totes bandes. La situació era terriblement alarmant per al pobre aneguet. Recargola son cap, fent-li dar un tomb i ajocant-lo sota l'ala, i justament aleshores un gossàs basardós aparegué arran mateix d'ell: la llengua li penjava enfora de la boca i sos ulls miraven perversament de fit a fit. Obrí el gran abisme de la seva boca a tocar de l'aneguet, mostrà son dental agudíssim. .. l... xap., xap., se n'anà sense tocar-lo.

- Oh! Gràcies a Déu - sospira l'aneguet -. Sóc tan lleig que fins i tot el gos no vol mossegar-me! Després romangué tot arraulit mentre els trets xiulaven entre les mates, i bala darrera bala rendí els aires.

No vingué el retorn de la calma fins a una hora molt tardana del dia, però fins i tot aleshores el pobre aneguet no gosà aixecar-se; esperà algunes hores més abans de mirar al seu voltant, i després fugí de l'aiguamoll tan rabent com pogué. Passa a través de camps i prades, i feia un vent tan fort, que hagué de maldar de valent per a fer via.

Pels volts de la nit arriba a un pobre cabanó. Era un cobert tan miserable que no podia decidir com es deixaria caure: així és que romania dempeus. El vent xiulava tan ferotgement al volt de l'aneguet que li calgué asseure's damunt la cua per a resistir-lo; i el vent vinga bufar i més bufar. Després l'aneguet veié que la porta havia perdut un golfo, i penjava tan torta que ell podia arrossegar-se cap a dins de la casa a través del forat; i d'aquesta manera penetrà dins la cambra. Allí vivia una vella amb el seu gat i la seva gallina. El gat, que ella anomenava *Fillet*, podia arquejar el seu dors, fer un rebuf i llançar guspises elèctriques: s'entén si se li amanyagava el pel a la inversa. La gallina tenia unes cametes menudes i breus, i per això era anomenada *Gallineta camacurta*. Ponia bons ous, i la vella n'estava tan enamorada com si li hagués estat filla.

En ésser matí, l'estrany aneguet fou descobert tot seguit, i el gat comença a botzinar i la gallina a cloquejar.

- Què diables passa! - féu la vella mirant al seu voltant. Però els seus ulls no filaven gaire, i es va pensar que l'aneguet era un gros ànec que s'havia escapat -. Heus ací una gran troballa - digué -: ara tindrem ous d'àneca, si no és un mascle! Cal esbrinar-ho.

Tingué l'aneguet a prova per espai de tres setmanes, però els ous no van comparèixer. El gat era el cap de la casa, i la gallina era la mestressa, i sempre parlaven de "nosaltres i el món", perquè es creien que representaven la meitat del món, i una meitat que era ben bé la millor.

L'aneguet pensava que també es podria tenir una altra opinió, però la gallina no la hi deixava exposar.

- Podeu pondre? - demana la gallina. -No!

- Voleu tenir la bondat de posar-vos un segell a la boca, doncs? I el gat digué:

- Podeu arquejar el dors, tirar un rebuf, o treure guspises?

- No.

- Aleshores valdria més que us reservéssiu les vostres opinions quan parla la gent de seny. L'aneguet s'estigué en el racó, criant mal humor, i va començar a pensar en l'aire

lliure i el sol. El dominà un desig invencible de surar per l'aigua, i a la fi no pogué menys d'assabentar-ne la gallina.

- En nom de Déu! Per que us capfiqueu? - preguntà ella -. No teniu res a fer: vet aquí per que us passen pel magí aquestes cabòries. Poneu uns quants ous o apreneu de tirar un rebuf, i tot això se us n'anirà del cap.

- Però és tan delitós, de surar damunt l'aigua! - digué l'aneguet-; ¡i tan delitós de sentir-la com llisca damunt el cap quan us tiren a fons!

- Quin divertiment tan galdós! - digué la gallina -. Em penso que us heu begut l'enteniment. Demaneu-li al gat com pensa sobre això. És la criatura de més seny que conec. Demaneu-li si li plau, de surar per l'aigua o de capbussar-s'hi. De mi, no en parlem. Demaneu-ho a la nostra mateixa mestressa, la vella: no hi ha ningú, en tot el món, més intel·ligent que ella. ¿Que us penseu que en té ganes, de surar per l'aigua o d'anar-hi per sota?

-No m'heu comprès - digué l'aneguet.

- Bé, si no us comprenem nosaltres, qui ho podrà fer? Suposo que no us considerareu pas més intel·ligent que el gat o que la vella: de mi no cal fer-ne esment. No feu el ximple, criatura, i agraiu a la vostra planeta tot el bé que us hem prodigat. ¿No heu pogut viure en aquesta cambra tota calenta, i amb una companyia vora la qual poden haver après alguna cosa? Però sou un beneit, i no ve de gust d'acoblar-se amb vós. I podeu creure que no vull sinó el vostre bé, i us canto les veritats franques: no hi ha via més segura per a conèixer quins són els nostres amics. Feu per manera, doncs, de pondre alguns ous, o d'ensinistrar-vos en el rebuf, o de llançar guspies.

- Em penso que sortiré cap al món de fora - digué l'aneguet.

- Oi! Feu-ho, positivament! - digué la gallina.

Així és que l'aneguet se n'anà, i surà per damunt de l'aigua i s'hi capbussà; però tota criatura vivent el mirava de reüll per la seva lletjor. Vingué el temps tardoral: les fulles dels boscos esdevenien grogues i brunes; el vent les prenia, i donaven tombs de dansa. El cel tenia posat d'una gran fredor, i s'hi aturaven els núvols, feixucs de neu i calamarsa. Un corb, damunt el clos de rama, cantava un trist regany, de tant de fred. Feia esgarrifar només de pensar-hi; el pobre aneguet es trobava, veritablement, en un mal trencacolls.

Un capvespre, el sol es ponia amb hivernenca resplendor, quan un esbart de bells ocellassos eixiren fora de les mates. L'aneguet mai no havia vist cosa més bella: eren blancs que enlluernaven, amb llargs colls onejants. Eren cignes, i feien un crit peculiar, tot estenent llurs magnífiques ales esbarjoses, i volant de les contrades fredes cap a les terres més calentes i la mar lliure. Pujaren amunt, tan amunt! I el lleig aneguet esdevingué singularment neguitós: donà tombs i més tombs dins l'aigua, com una roda, estirant en l'aire el seu coll com si volgués seguir-los. I aleshores féu un crit tan penetrant i tan inconegut, que ell mateix va esglaiar-se'n en gran manera. Oh! No podia oblidar aquells ocells formosos, aquells ocells feliços; i tan aviat com van ésser fora de l'esguard es va cabussar fins arribar a fons, i quan tornà a eixir estava totalment fora de test. No sabia quins eren aquells ocells, o a on volaven; però tanmateix se sentia atret per ells com mai no ho havia estat per cap criatura de la terra. Gens ni mica no els envejava: ¿com se li hauria pogut acudir el simple desig d'ésser semblant prodigi de bellesa? Son cor hauria estat ple d'agraïment si hagués aconseguit, només, que aquells grans ànecs l'haguessin tolerat en llur companyia. ¡Pobre i lleig animaló!

L'hivern fou d'un fred tan terrible, que l'ànec no tingué més remei que donar volts per l'aigua per evitar que es glacés; però cada nit el trau dins el qual nedava anà fent-se més i més petit. Després glaçà tan fort que tot el glaç del damunt va petar, i l'aneguet hagué de bellugar les cames contínuament perquè el glaç; no es cloqués al seu voltant. A la fi estava

tan cansat que ja no podia fer cap més moviment, i començava de glaçar-se al cor mateix del glaç.

A primeres hores del matí passà un camperol i el va veure. Va adreçar-se cap al glaç; i va fer-hi un forat, martellejant-lo amb el seu esclop, que era d'allò més feixuc; i portà l'aneguet a casa, a la seva dona. Allí no trigà a reviscolar-se. Els infants volien jugar-hi, però l'aneguet cregué que es proposaven malmenar-lo, i, en son esglai, es llançà a dins el perol de la llet, i la llet esquitxà tota la cambra. La dona xisclà i alça les mans enlaire. Després l'aneguet anà d'un vol dins el barralonet de la mantega, i caigué dins l'atuell de la farina i en va sortir. ¡Imagineu- vos què semblaria, en aquella hora! La dona s'escriuava, i prova d'ensopegar-lo amb les tenalles, i els infants caigueren l'un damunt l'altre volent atrapar-lo, i xisclaven i reien. Per sort la porta era oberta, i l'ànec fugí cap a les mates i la neu novament caiguda, i allí s'aturà gairebé exhaust.

Però fóra massa trist d'esmentar totes les privacions i misèries que hagué de passar aquell hivern tan aspre. Quan el sol comença de resplendir i donar escalf altra vegada, l'aneguet anà a l'aiguamoll i es trobava entre els joncs. Les aloses cantaven, i havia vingut la primavera gentil.

Aleshores, de cop i volta, alça les seves ales, i elles es mogueren amb molta més força que no pas abans, i el duïen enfora vigorosament. Abans que sabés on era, es trobà dins un gran jardí on les pomeres eren al ple de la florida, i l'aire era tot embalsamat de lilàs, les llargues branques dels quals protegien les vores alteroses del llac. Oh! ¡Que n'era, de delitosa, la frescor de la primavera!

Davant mateix d'ell contempla tres bells cignes blancs que avançaven al seu encontre, d'unes mates estant. Amb llurs plomes, que feien un dolç murmuri, nedaven lleument damunt l'aigua. L'aneguet reconegué els ocells majestuosos, i el dominà una estranya melangia.

- Volaré devers ells, devers els ocells reials, i ells m'esbocinaran perquè jo, que sóc tan lleig, goso d'atansar-m'hi. Però tant se val; més m'estimo que ells em matin que no pas que els ànecs em mosseguin, les gallines em piquin, o la dona de les gallines em doni una puntada de peu, o em calgui passar tanta de misèria a l'hivern.

Així és que volà cap a l'aigua devers els cignes sobirans. Ells el veieren, i es precipitaren devers ell amb les plomes estarrufades.

- Mateu-me, oh!, mateu-me! - digué la pobra criatura. I decantant el seu cap devers l'aigua, espera la seva mort. Però ¿quina cosa veié, reflectida en l'aigua transparent?

Veí a sos peus la seva pròpia imatge; però ja no era un ocell matusser i d'un gris ombrívol, tot lleig i desmanegat; ¡ ell també era un cigne! No hi fa absolutament res que siguem nats en un corral d'ànecs, si heu eixit d'un ou de cigne!

Se sentí ben joiós de totes les misèries i tribulacions que havia passat: ara havia esdevingut més apte per a donar preu a la seva bella fortuna, i a tota la bellesa que li donava la benvinguda.

Els cignes grans nedaven i nedaven al seu voltant, i l'amanyagaren amb llurs becs. Alguns infantons comparegueren al jardí amb grana i trossos de pa, que llançaren a l'aigua; i el més petit cridà: "¡N'hi ha un de nou !" Els altres infants feren, en joiosa cridòria: "¡ Sí, n'ha vingut un de nou !" I picaren de mans, i dansaren per aquells topants, corrent darrera llur pare i llur mare. Després tiraren el pa a l'aigua, i un d'ells digué que "el nou era el més bonic, perquè era tan jove i tan bell". I els vells cignes decantaren llurs caps i li feren homenatge.

Ell se sentí tot avergonyit, i amagà el cap sota l'ala; no sabia què pensar-ne. Era feliç en gran manera, però gens envanit; un bon cor mai no s'envaneix. Pensà com havia estat perseguit i menyspreat, i ara els sentia dir a tots que era el més formós de tots els ocells

formosos. Els lilàs decantaven llurs tanys a dins mateix de l'aigua, al davant seu; i el sol resplendent escalfava i alegrava, i ell feia murmurar les seves plomes i alçava en l'aire son coll esvelt, dient en son cor, tot ple de joia: "Mai no havia somniat tanta de ventura quan era l'aneguet lleig!"

Una altre versió de l'aneguet

L'ANEQUET LLEIG

Núria Vilà i Enric Larruela. Ed. Baula

Hi havia una vegada una ànega que estava instal·lada covant al peu d'un salze. Els ous estaven a punt d'esclatar i tenia moltes ganes de poder veure els seus petits.

Per fi, un ou es va esbotzar, de seguida ho van fer tots els altres.

-Quac, quac -va dir l'ànega com a benvinguda.

Els aneguets, d'un groc daurat, es van desprendre de la seva closca i van mirar a totes bandes, obrint uns ulls com unes taronges.

-Que gran és el món -van dir, astorats.

-S' estén fins molt lluny, més enllà de l'estany i del bosc... Ja ho veureu, un dia el descobrireu -va explicar-los la seva mare.

Va mirar els seus aneguets i els va comprar: -Sou tots aquí?

Es va aixecar. No, l'ou més gros encara era sencer. Llavors va covar-lo una mica més.

-Com estàs? -li va preguntar una ànega vella, que venia a fer-li una visita. .

-Bé. Mira quins petits més bufons!

Un aire de dignitat va passar per la seva mirada.

-Només em queda un ou gros que no s'acaba de trencar.

-A veure -va dir l'ànega vella-. Oh, i tant, és un ou de polla índia. Jo en vaig covar un, també. I que malament ho vaig passar amb aquell poll! Tenia por de l'aigua i mai no em va voler seguir per l'estany. Seria millor que el deixessis i portessis els altres a nedar!

-No el vull abandonar, ara. És a punt d'esclatar... -Com vulguis -va fer la vella ànega, i se'n va anar. -Qui, qui, qui -va fer el petit alçant el cap.

L'ànega es va quedar parada quan el va veure tan lleig i tan gros:

-Quin ànec més enorme! No s'assembla gens als altres... D'entrada, és gris. Potser és un poll de gall dindi. Ho haurem de comprovar...

Com que feia bo, l'endemà l'ànega va decidir de dur-los a banyar-se. Plaf! Ja la tenim dins de l'aigua, seguida per tots els aneguets i també de l'aneguet gris.

-Almenys sabem alguna cosa: no és un poll de gall dindi! És ben meu, aquest petit, ben meu. És una mica diferent dels seus germans, això és tot. Però neda bé i s'aguanta igual que els altres. Quac, quac, veniu, nens. Us vull presentar la cort dels ànecs.. No us mogueu del meu costat i vigileu el gat.

Van arribar a l'estany on hi havia tots els ànecs nedant.

-Bellugueu bé les potes, i aneu inclinant el coll davant la gran ànega, allà baix. És la més important de totes nosaltres. Mireu, porta una cinta vermella a la pota. És la distinció més alta per a un ànec. Això vol dir que ningú no se la menjarà i que cal tenir-li consideració. Alerta, nens! Sigueu educats. Aneu-hi, somrieu i digueu: «Quac».

Els petits van obeir, i els ànecs, al seu voltant, els miraven i exclamaven:

-Heu vist? N'hi ha un de realment espantós. És massa lleig, no el volem.

Llavors, una ànega va llançar-se al seu damunt i li va mossegar el coll.

-Deixa'l, -va dir la seva mare defensant-lo-. No ha fet cap mal a ningú.

-No, però és massa gros, i d'un color molt lleig. L'hem de castigar.

-Però això no és pas culpa seva, pobret! Ara deixeu- nos. Ja n'hi ha prou.

-Té uns nens molt bonics, aquesta ànega -va dir l'ànega vella de la cinta vermella-. Tots bonics, excepte un, que no acaba de tenir bon aspecte. Ah! Si es poguessin tornar a fer, els nens tarats.

-Això no pot ser, Majestat -va dir la mare dels aneguets-. Potser no és gaire maco, però és intel·ligent i afectuós. I neda millor que els seus germans. Espero que quan sigui gran millorarà, això sí que pot ser.

-En tot cas, els altres són adorables -va dir la vella. Mentrestant, el pobre aneguet, massa gros, massa lleig, massa diferent, era la riota de tothom. Els altres ànecs es reien d'ell. Les gallines el miraven amb menyspreu. El gall dindi, que es tenia per un emperador, inflava les plomes i l'empipava. L'empaitava fent glu-glus colèrics. El pobre aneguet no sabia on refugiar-se. Els seus germans i germanes també cridaven:

-Corre, que el gat se't menja! Corre, que el gat se't menja! L'aneguet rebutjat no podia més. Només desitjava una cosa: anar-se'n lluny, molt lluny. Llavors, va desplegar tímidament les ales i va volar per damunt les bardisses.

Quan el veien passar, els ocellets que hi havia a les branques fugien volant: «De debò que sóc tan lleig que els faig por?», va pensar amb tristesa.

Va arribar fins als aiguamolls on vivien els ànecs salvatges. Baldat, es va aturar i va passar tota la nit amagat entremig dels canyissars.

L'endemà, els ànecs el van descobrir: -Mira! Qui és aquest estranger?

El nostre amic els va dir bon dia, i es va presentar.

-Ets horrorós -li van dir els ànecs salvatges-, però pots quedar-te amb nosaltres, si vols, sempre que no et casis amb ningú de la nostra família.

L'aneguet lleig no pensava pas casar-se i va estar molt content que el deixessin tranquil. S'hi va estar dos dies, a la vora dels aiguamolls. Després dues oques salvatges s'hi van adreçar:

-Escolta, saps? Ets lleig però ens agrades. Vals acompanyar-nos i tornar-te ocell migrador? Viatgem molt lluny; veuràs el país.

Tot d'una va sentir: Pam! Pam! I les dues oques van caure en rodó. Van sonar més trets. Tota la colla d'ànecs salvatges va volar.

Els caçadors passaven. Envoltaven els aiguamolls i van deixar anar els gossos perquè busquessin la caça. El pobre aneguet, espantat, intentava amagar el cap sota l'ala quan un gos enorme, amb la llengua penjant, els ulls espurnejats, se li va acostar. El va mirar uns instants, i se'n va anar sense ni tocar-lo.

-Quina sort! Sóc tan lleig que fins i tot el gas no m'ha volgut mossegar! Va jeure tranquil mentre les bales xiulaven i els gossos anaven atrafegats.

La calma va arribar quan es feia de nit, però el pobre aneguet no gosava bellugar-se. Va esperar el matí, va deixar els aiguamolls, va córrer a través dels camps i dels prats. Cap al vespre, va arribar a una cabana. Va veure un lloc entre les parets del mur, i s'hi va ficar. Allà hi vivia una pagesa gran, acompanyada d'una gallina i d'un gat. Cloc, cloc -va fer la gallina quan va veure l'aneguet

-Meu, meu -va dir el gat .

-Què és? -va dir la dona.

No s'hi veia gaire bé i es pensava que hi havia una ànega grossa perduda.

-Millor! -va dir-, tindrè ous d'ànega! Tant de bo que no sigui mascle!

Van deixar que l'aneguet es quedés, però de seguida es van adonar que no ponia ous.

-Com és, no saps pondre? -li va dir la gallina. -No.

-I doncs?

-Espero que, com a mínim, sàpigues estarrufar-te o roncar com jo! -va dir el gat.
El gat i la gallina no se'n sabien avenir! Què era, aquell animal tan estrany?
L'aneguet, en el seu racó, estava malhumorat. S'empipava. No tenia ni el sol, ni l'aire fresc, ni l'estany. I així ho va dir a la gallina.
-Però és que és tan agradable de lliscar per l'aigua, nedar i submergir-se al fons de l'estany!
-Paraula! Tu no estàs bo! Ningú no pot fer això. Ni el gat, ni la nostra mestressa, ni jo. Ets realment curiós! .
-Ningú no em pot comprendre -va sospirar l'aneguet-. Em sembla que me'n hauré d'anar; no hi puc estar més, aquí.
-Doncs vés-te'n! I se'n va anar.
La tardor va arribar. Les fulles es tornaven grogues, començaven a caure i el vent les feia voleiar per totes bandes. L'aire era més fred, hi havia més núvols. A les bardisses despullades, els corbs grallaven. El pobre aneguet, tot sol, tremolava.
Un vespre, va veure un gran vol d'ocells que sortia de les mates. Mai no n'havia vist de tan bonics. Eren d'un blanc immaculat, amb uns colls llargs ondulants.
Obrien les seves ales per volar cap al sol. Volaven tan alts que l'aneguet estava impressionat.
Mai no oblidaria aquells ocells meravellosos! Els va seguir amb la mirada fins que van desaparèixer darrere els núvols. No sabia com es deien però els trobava bonics i li agradaven molt. Li hauria agradat tant d'assemblar-s'hi.
Després va venir l'hivern i va fer molt de fred. L'aneguet havia de nedar sense parar perquè l'aigua que l'envoltava no el gelés. Però, cada dia, el forat on nedava es tornava més petit. Per fi, esgotat, va quedar pres dins del gel. Un pagès que passava el va veure. Va trencar el gel amb l'esclop i va portar l'aneguet a casa seva, on la seva dona el va reanimar. Com que no sabia on era, es va posar a volar per l'habitació, embogit, i va fer caure un bol de llet. La pagesa el va empaitar amb l'escombra. El va treure i l'aneguet es va trobar a la neu.
L'hivern continuava i el pobre aneguet va sobreviure amb penes i treballs. Per fi, un bon dia, el sol va escalfar més, els borrons es varen obrir i van aparèixer les primeres violetes. Era la primavera. Llavors l'aneguet lleig va desplegar les ales, que el van dur a un hort tot ple d'arbres florits. Els lilàs perfumaven l'ambient, i les branques carregades de penjolls es reflectien a l'aigua del llac. Quin goig que feia tot! I vet aquí que, de cop, tres grans cignes blancs van sortir de les bardisses i van anar cap a ell. Va reconèixer els grans ocells blancs que nedaven pel llac. Eren tan lleugers i aeris!
«Aniré fins al llac a veure'ls. Segurament m'esbroncaran per gosar d'acostar-m'hi. Però m'estimo més patir les seves picades que ser perseguit pels ànecs, les gallines o els galls dindis.» Es va llançar a l'aigua i va nedar cap a ells. Va sorprendre's quan els cignes, en veure'l, s'hi van acostar.
-Vinga, piqueu-me -va dir el pobre aneguet inclinant el cap.
Va ser llavors que va veure's reflectit a l'aigua. No va veure pas un ocell gris sinó... un cigne! Un cigne! S'havia tomat un cigne! Els grans ocells blancs van nedar cap a ell i van acariciar-li el bec.
Alguns nens s'hi acostaven i els tiraven molles de pa. Un d'ells va exclamar:
-Mireu! N'hi ha un de nou.
Tots els nens es varen posar a picar de mans i a saltar. Deien que el nou era el més bonic, tan jove i tan graciós. Els cignes vells s'inclinaven davant d'ell i el nostre aneguet lleig va ser el més feliç de tots.

Encara una altre versió

L'ANEQUET LLEIG

Mercè Escardó i Bas. La galera, 1997

És l'estiu. El blat és daurat i la civada, verda. Entre les fulles de repalassa, arran d'una casa vella, hi ha una ànega asseguda damunt del seu niu. Està molt cansada: fa tant que cova! A la fi, un darrere l'altre, els ous comencen a obrir-se: Crec, crec... Crec, crec...

-Quac, quac -diu l'ànega als aneguets que treuen el cap. - Quac, quac -responen ells, i afegeixen meravellats.-:

-Que n'és de gran el món! L'ànega, quan s'aixeca, descobreix que hi ha un ou diferent dels altres, més gran i més gruixut, que no acaba de trencar-se.

Deu ser un ou de gall dindi -diu l'oca més vella del corral-. Una vegada em van enganyar i me'n van posar un. Si és així, no nedarà. Si fos al teu lloc, el deixaria estar -diu amb aires de superioritat.

Però l'ànega insisteix i pensa: "Després de tant covar no em ve d'una mica més. Quan surti el duré fins a l'aigua i ja ho veurem. "

Per fi, l'últim aneguet treu el cap: -Crec, crec... Quan el veu, l'ànega no pot estar-se de dir: -Que gros i que lleig que és!

Però quan duu tots els seus fills a l'aigua s'adona que és el que neda més dret i el que mou les potes amb més harmonia. -Quac, quac... Endavant, nedeu, nedeu -els va dient encoratjant-los.

Sortint de l'aigua, la mare ànega es dirigeix tota cofoia al corral per presentar els seus fillets als altres animals, però tots, rebutgen el darrer que ha nascut.

-Que n'és d'estrafolari i desmanegat! -diuen tot picant-lo. La mare ànega el defensa, però, passats uns dies, fins i tot ella acaba pensant que potser seria bo que se n'anés ben lluny. Com que tothom el maltracta, l'aneguet lleig decideix volar per damunt de la tanca i fugir.

- No és gens estrany que em rebutgin: sóc tan lleig! -es diu mentre s'allunya.

Tot volant arriba a un gran aiguamoll on viuen uns ànecs salvatges. També el troben lletgíssim, i no es poden estar de dir-ho a l'aneguet, però per sort després el deixen tranquil

Al cap de dos dies passen per allà, fent via cap al sud, uns joves ànecs selvàtics que fan broma amb l'aneguet i el conviden a anar amb ells a fer amistat amb unes oques bosqueroles.

-Tens un posat tan lleig que fins i tot és divertit. Potser els agradaràs...

Però en aquell moment se sent: PUM, PUM! I els ànecs cauen morts a l'aigua.

L'aire s'omple de soroll i de fum. Hi ha una gran cacera.

Els gossos rastregen.

El fum blau s'escampa fent grans núvols sobre l'estanyol. L'aneguet lleig, amagar entre els joncs i les canyes, recargola el cap sota l'ala. De sobre apareix un gossot que, amb la llengua fora, el mira fit a fit... i se'n va sense ni tocar-lo!

-Sóc tan lleig que fins i tot el gos no vol mossegar-me -es diu, trist i content alhora.

Cau la nit i torna la calma.

Fa molt de vent; tant, que l'aneguet amb prou feines pot caminar. Aleshores veu una cabana en la foscor:

- Quina sort, la porta és mig oberta!

I, sense pensar-s'hi gaire, s'esmuny cap dins. La vella que viu a la casa deixa que es quedi perquè pensa que és una ànega i que pondrà ous.

La gallina i el gat que viuen amb ella, aviciats i ben cuidats, li fan veure com s'hi està de bé en aquella casa.

- Vinga, no siguis desagraït: intenta pondre algun ou i et podràs quedar.

Però l'aneguet enyora surar per l'aigua i capbussar-s'hi, i per més que intenta que els altres el comprenguin no ho aconsegueix.

- Això t'agrada? Ai, uix, quines coses que fas!

A la fi surt cap al món de fora, i tothom que troba el mira de reüll per la seva lletjor.

Les fulles cauen, la tardor ja és aquí, el cel té un posat de fredor. De sobte, un capvespre, un esbart de bells ocells arriba. Tenen llargs colls i fan uns crits peculiars, mentre estenen les ales per marxar cap a terres més càlides...

L' aneguet se sent estranyament atret per aquelles magnífiques aus que no havia vist mai abans.

-Si pogués marxar amb elles... Però no gosa: sóc tan terriblement lleig!

De mica en mica, com de puntetes, va arribant l'hivern i la neu i el glaç deixen el món vestit de blanc. Fa tan i tan fred que l'aneguet lleig ha de donar voltes

i voltes per l' aigua, movent sense parar les potes, per evitar que aquesta es glaci.

Cada dia el forat que li queda és més petit, més petit... A la fi està tan cansat i té tan poc espai que ja no pot fer cap moviment i comença a glaçar-se ell també. Pobre aneguet lleig!

Per sort, un camperol que passa per allí trenca el glaç amb el seu esclop i s'emporta l'aneguet cap a casa seva. L' aneguet es reviscola i els infants de la casa hi volen jugar, però ell s'espanta pensant que duen males intencions

i fa tot d'estralls: cau dins el perol de la llet i ho esquitxa tot, es fica dins un barrilet de mantega, i poc després dins de la farina i, tot enfarinat, vola d'un costat a l'altre...

-Quin esvalot! -cria la mestressa de la casa.

Mentre la dona prova d'atrapar-lo, els infants, que també l'empaiten, cauen els uns sobre els altres...

L'aneguet fuig com pot i torna cap al fred i al gel. Després d'un hivern ple de privacions, a la fi arriba la primavera.

Tot floreix i l'aire és ple d'esperances.

L'aneguet, que ha sobreviscut com ha pogut, és encara als aiguamolls.

Tot d'una bat les ales i les sent més fortes que abans. Volant segur i de valent, se'n va cap a un jardí amb pomeres i lilàs.

Tres cignes majestuosos surten al seu encontre, i ell, amb una barreja de por de ser de nou maltractat i de desig de tenir per fi amics, s'hi acosta.

"-Si haig de morir, que sigui sota els seus becs; són tan bells!

Amb posat submís, decanta el cap vers l'aigua i llavors... quina sorpresa!: hi veu reflectida la seva imatge.

Ja no és un aneguet gris, lleig i desmanegat: a l'aigua hi veu un cigne!

Els altres cignes arriben fins on és ell i l'amanyaguen.

Les nenes i els nens que arriben per veure'ls criden feliços:

- N'hi ha un de nou! És molt jove i és el més bell!

L'aneguet, que ha deixat de ser-ho, recorda com havia estat menyspreat i com se sentia infeliç en saber-se rebutjat per la seva lletjor. Encara que ho intenta, no s'explica el que ha passat. Potser és només que va néixer fora de lloc. Sí que sap, però, i des del fons del seu cor no pot deixar de dir-ho, que:

-Quan era un aneguet lleig, mai m'hauria imaginat que arribaria a ser tan feliç!

I una altra...

L'ANEQUET LLEIG

Guió i síntesi M. Eulàlia Valeri. La galera, 1981

*Som al bell mig de l'estiu. Una àneca cova. Un darrera i l'altre, s'obren els ous; n'hi ha un que es fa esperar molt. Per fi, en surt un aneguet gros i lleig. * La mare dubta si és ben bé un ànec, però neda d'allò més bé. * En presentar la pollada a l'aviram, tots es riuen de l'aneguet, el picotegen i li fan mal. Fins i tot la masovera li etziba puntades de peu. La mare, de primer el defensa, però després també l'escarneix. * L'aneguet no ho pot resistir més i un dia s'envola vers un aiguamoll. Allí troba uns ànecs de bosc que mig l'accepten, fins que uns caçadors els maten. Mort de por, l'aneguet fuig i arriba en una pobra cabana. * Allí viu amb una vella, el seu gat i una gallina. Com que no pon ous com la gallina, ni sap arquejar el llom i fer rum-rum com el gat i, en canvi, li agrada molt de nedar, aviat l'avorreixen. Tot trist, torna a marxar. * Passa la tardor i el vent s'enduu el fullam vermellós. * I arriba l'hivern cruel. Un captard veu volar un esbart d'aus meravelloses, d'un blanc enlluernador i coll llarg i flexible. Són cignes que marxen cap a terres més calentes. L'aneguet es queda corprès: Quina bellesa! Com els admira! * L'hivern és cada cop més dur i comencen de gelar-se els estanys. L'aneguet neda sense parar per evitar de quedar atrapat. Un dia, mort de cansament, queda enxampat en el gel. * Un pagès el troba i se l'enduu a casa seva. * Els nens volen jugar amb ell, però se'ls escapa, escarmentat. Sense voler, aboca un pot de llet. La dona, enfadada, l'empaita amb les tenalles, els vailets riuen i l'escometen cridant. Esfereït s'esmuny enfora. Aquell hivern va ser terrible per al pobre animaló. * Però torna a lluir el sol i arriba la primavera. L'aneguet ha crescut molt, les seves ales són fortes i un dia, sense adonar-se'n, vola cel amunt com mai no ho havia fet. Vola i vola. En baixar a terra, veu un bell parc ple de saüquers florits. Al bell mig de l'estany hi ha tres cignes gronxant-s'hi. L'aneguet té unes ganes boges d'anar amb ells. Pensa: «Vull veure de prop aquestes aus tan boniques, encara que, lleig com sóc, em mataran. Tant se val!, més m'ho estimo que no pas continuar menyspreat de tothom...» * I s'acostà als cignes i els cignes l'envolten tot seguit. Abaixa el cap esperant la mort i es veu reflectit en l'aigua clara. Oh, meravella! Ja no és una bèstia lletja i fastigosa, sinó un preciós cigne blanc. Els altres cignes l'acaronen. Ja no es plany pel passat: és tan feliç, ara! * I un nen crida, en veure'l: 'Hi ha un cigne nou!» "Oh, sí -diuen d'altres menuts-, i és el més bonic de tots!" * I el cigne, vergonyós i radiant alhora, es va fer un xic enllà per damunt el cristall de l'aigua.

I una més!

L'ANEQUET LLEIG

Guió Núria Font. Editorial Cruïlla

Una àneca cova els ous en una granja. Un dia, els ous s'esberlen i en surten pollets petits de color groc. Però l'ou més gros de tots no es trenca. Una àneca vella diu que deu ser un ou d'indiota i que el millor és abandonar-lo. La mare àneca no en fa cas i el cova fins que s'obre. Neix un pollet de color gris.

El pollet gris sap nedar molt bé, però els animals de la granja se'n riuen i diuen que és lleig. Els altres pollets li claven picades amb el bec i l'insulten. No el deixen jugar amb ells.

D. ESTRUCTURA

➤ Episodis pels quals passa la història. Parlar dels distints escenaris en els quals es troba l'aneguet per poder emmarcar i contextualitzar l'acció:

1er. Granja. La mare ànega cavant els ous

2on

3er.

4art

5è

6è

E. TEMÀTICA

Pla de diàleg

1. En algun cas, quan has vist alguna cosa diferent, has pensat que era lletja, horrorosa, repel·lent.

2. En algun cas, quan has tastat alguna cosa diferent, has pensat que era estranya, anormal, caducada?

3. En algun cas, quan has sentit alguna música diferent, has pensat que era espantosa, arítmica, dissonant, etc.?

4. En algun cas, quan has vist alguna cosa diferent, has pensat que era curiosa, sorprenent, nova, admirable

5. En algun cas, quan has tastat alguna cosa diferent, has pensat que era especial, distinta, original

6. En algun cas quan has sentit alguna música diferent, has pensat que era interessant, emocionant, etc.?

7. Quina conclusió treus de les teves pròpies respostes?

(Aquest Pla de diàleg té com a objectiu fer-los adonar que sovint una cosa nova, diferent, desconeguda i insòlita és motiu d'exclusió i de rebuig)

Quin d'aquest **temes** creus que tracta el conte? On ho veus?

L'autoestima

El complex

El maltractament

La solitud

La tristesa

La identitat

La família

La bona sort

La violència

La mala sort

La immigració

.....

1. EL CONTE

- És acceptat l'aneguet?
- Quins raons tenen els animals de la granja per no acceptar l'aneguet?
- L'aneguet és valent o simplement fuig?
- Quina mena de discriminació sofreix l'aneguet?
- Coneixes altres tipus de discriminació?
- Quin sentit té el conte?
- A tu què et diu?
- Coneixes algú que tingui les característiques de l'aneguet lleig?
- En algun moment tu t'has sentit identificat/da amb l'aneguet?

2. PERSONATGES

➤ Personatges que intervenen. Anar construint figures a base de fotocòpies o confeccionant titelles, etc. de cadascun dels personatges que intervenen en el conte per anar fixant vocabulari i acció: Mare ànega, aneguets, aneguet lleig, gall dindi, gos, gallina, gat, oques, cignes, pagès, nens, etc.

3. EL TEMA

Per tots

Pla de diàleg. "Discriminació"

- Quina mena de discriminació sofreix l'aneguet?
- Coneixes altres tipus de discriminació?
- Quin sentit té el conte?
- Coneixes algú que tingui les característiques de l'aneguet lleig?
- T'has sentit alguna vegada discriminat/da? Si dius que sí, quin tipus de discriminació? Si dius que no, pots posar-ne algun exemple?

4. LES HABILITATS DE PENSAMENT

Esbrinar

Sobre l'autor

- Podem saber qui s'ha inventat aquest conte?
- D'on era?
- Quins altres contes va escriure?
- Podem saber si el mateix conte es pot explicar de maneres diferents?
- Podem saber si hi ha algú que el sap diferent?
- Esbrinar com és el cicle vital dels aneguets i el dels cignes

PER PETITS SI NO CONEIXEN EL CONTE

Fer inferències

1. Dels títols dels contes.

Aquest exercici es pot fer abans de començar a llegir els contes. Es tracta de respondre a: què es pot inferir de contes que es diuen...:

- Cafetera russa
- Un mitjó màgic
- Un ninot dansaire
- La Pepa és una nina
- Un dia feliç
- L'aneguet lleig?

Endevinar

- Si expliquem per primera vegada l'Aneguet, fem-ho de manera que els nens i nenes vagin endevinant la seqüència narrativa següent. Es tracta d'anar explicitant les expectatives.

- Quan s'expliqui el conte es poden fer algunes pauses dramàtiques, i preguntar a mitja explicació:

- .Creus que l'aneguet sortirà de l'ou?
- .Perquè el volen pegar els altres animals?
- .Es quedarà a casa de la vella?
- .On el portarà el pagès?
- .Com passarà l'hivern?

- Ajudats pels dibuixos d'una versió gràfica, es pot anar creant l'expectativa necessària per a construir el conte a partir dels elements que vagi donant la mestra.

Si tots els nens i nenes el saben, la mestra es pot inventar detalls perquè ells puguin endevinar: què menjaven, si era de dia o de nit, etc.

Esbrinar versions

- Es pot demanar si algú sap versions diferents del conte que hem explicat. Ells han de preguntar a casa si tothom el sap igual: el pare, la mare, la germana gran, l'àvia, la cosina, la tieta, etc. També ho poden fer ells mateixos a classe mirant distints contes en paper o en vídeo. Ens preguntarem què hem esbrinat i veurem que el resultat és que hem pogut saber que hi ha versions molt diferents.

- Esbrinar quants finals té el mateix conte, en distintes versions. Només cal portar uns quants contes a l'aula i veure com el fan acabar?. Diuen el mateix els personatges, acaba en el mateix punt?

Hipòtesis

- Pensar com s'haurien pogut solucionar alguns dels conflictes que presentem:
- Que l'aneguet s'hagués quedat amb els seus "germans"
- Que no hi hagués caçadors que matessin oques
- Que s'hagués fet amic del gat i la gallina

Els infants poden fer tot tipus d'hipòtesis, però cal fer adonar als estudiants que algunes són més plausibles que altres, perquè encaixen millor amb la història, sense desmerèixer aquelles que siguin molt imaginatives.

Observar

Us dels mitjans auditius i els visuals que tinguin a l'abast. Fer-los adonar dels detalls visuals i sons. L'element visual a partir de diversos llibres il·lustrats. El sonor a partir d'alguna gravació que tingueu dels contes o d'alguna cinta de vídeo o un DVD.

1. Observació visual. Partir d'un llibre il·lustrat, unes imatges digitals. Mirar atentament els colors, les formes, el que s'insinua, etc. Farem una lectura atenta i deixarem que els estudiants parlin espontàniament del que veuen. Poc a poc anirem introduint preguntes d'observació i interpretació:

- què sembla?
- com deu ser ?
- te l'imaginaves així?
- per què creus que l'ha dibuixat així?
- creus que és el color que li escau?, etc.

2. Observació auditiva dels contes. A més de les preguntes sobre l'argument i l'acció, podem fer preguntes sobre la banda sonora, les músiques, els sorolls que se senten, les veus dels protagonistes, etc.

3. Equivocar històries (Recordar la narració)

Una forma d'observació literària és la d'explicar un conte procurant cometre errors. Per exemple, dient que L'aneguet no sabia nedar o que li deien que era bonic. Segons Rodari: "Aquest és un joc verbal més seriós del que sembla a primera vista. Els nens, pel que fa als contes, són d'allò més conservadors. Els volen tornar a escoltar amb les mateixes paraules que el primer cop pel gust de reconèixer-les". Així pot passar que no sigui un exercici ben acceptat, perquè els fa sentir el perill del conte no segur ni fixat. Però es pot introduir poc a poc, primer de forma puntual, canviant alguns detalls que no afectin la narració, i poc a poc anar trencant la lògica del conte, fins a favorir el vagabundeig imaginatiu. El vessant positiu, és que mentre pot irritar alguns nens, per altres pot ser terapèutic, perquè desbloqueja fixacions i relativitza pors.

Buscar alternatives

1. Fer preguntes. Al llarg de l'explicació del conte o en acabar es pot suggerir al grup de pensar què podria fer el protagonista per no haver de passar les penalitats que passa. Per exemple: Si s'hagués quedat a la granja, a la cabana de la vella.

Segons l'alternativa que plantegin seguir interrogant altres possibilitats tot explorant el conte. És bonic de veure que hi ha moltes maneres de plantejar l'acció, però a la fi el conte és una tria de totes les possibles.

2. Finals creatius. Triar distints finals pel conte, final divertit, trist, alegre, sorprenent, curios, original, etc.

Establir criteris

- Per què creus que tots els animals de la granja li deien "lleig" a l'aneguet ?
- Quines són les característiques que fan que una cosa o animal sigui lletja?
- Els altres aneguets, en canvi, eren bonics; per què tots pensaven que eren bonics?
- Quines són les característiques que fan que una cosa o un animal sigui útil?

Anticipar conseqüències

1. Què hagués passat si.....?
- haguessin tractat bé l'aneguet?
- hagués estat més bufó?
- el pagès no l'hagués tret del glaç?
- no s'hagués convertit en cigne?

Seleccionar possibilitats

En el món dels contes TOT és possible, perquè la imaginació és el regne de la fantasia i està obert a totes les possibilitats. Però així i tot hi ha coses que no són probables, com, per exemple, que acabin malament, que no guanyi el bo, que el protagonista no sigui guapo, o fort o valent o intel·ligent, que els dolents no acabin castigats, etc. tot i que hi ha excepcions.

1. Què és possible? Pregunta quines coses serien possibles i quines només probables en aquest conte:

- És possible que l'ou de l'aneguet s'hagués extraviat?
- És probable que l'ou de l'aneguet s'hagués extraviat?
- És possible que en una altra granja l'haguessin acceptat?
- És probable que en una altra granja l'haguessin acceptat?
- És possible que l'aneguet sigui un cigne?
- És probable que l'aneguet sigui un cigne?

Es poden fer primer les preguntes de possible i després les de probable o a l'inrevés. Estimular els estudiants a fer preguntes d'aquest estil sobre els altres contes i anar valorant el que és possible i el que és probable.

Imaginar: idear, inventar, crear

- Canviar alguns episodis del conte. Per exemple, en comptes de la casa de la vella, fer que arribi a un palau, etc.
- Allargar el final. Una vegada acabat el conte, procurar seguir explicant el que va passar després. Aquest final es pot allargar només un xic o pot ser l'inici de tota una altra història, com en el cas d'una saga. Recordeu que hi ha exemples literaris d'aquesta forma creativa.

Formular conceptes precisos

- Dir el mateix amb altres mots

Quan ja sàpiguen bé el conte, tornar-lo a explicar usant noves paraules que vulguin dir el mateix, usant sinònims, com per exemple: l'aneguet espantós, l'aneguet malcarat, horrorós, disharmònic, sense gràcia, etc.

- Dibuixar o buscar en dibuixos ja fets o fotografies els termes clau de cada conte: Ou / cigne - joncar / ànecs

Posar exemples i contraexemples

- Pots citar uns quants personatges dels contes que siguin bons i altres que siguin dolents?
- Com ara...
- Saps algun altre conte: on hi hagi animals com ara "L'aneguet lleig"?
- Saps algun altre conte on hi hagi animals o persones tristos o maltractats?
- Saps algun conte ben diferent de: L'aneguet lleig?

Per no confondre els estudiants, un dia es pot fer el primer exercici i més endavant i, quan ja estiguin molt avesats als contes, es pot fer el de diferents.

- Coneixes algú que sigui "diferent" com l'aneguet?

Evidentment es tracta de fer explicar la semblança, amb la qual cosa obtenim una conversa on es barregen les bones raons i les analogies.

Semblances i diferències

-Sobre el conte de "L'aneguet lleig"

- L'aneguet lleig s'assemblava als altres aneguets en....

- L'aneguet lleig era diferent dels altres aneguets en...

- Discutiu aquestes semblances i diferències tot introduint elements d'ètica en el sentit de preguntar:

- Ser diferent vol dir ser "lleig"?

- Dir que és diferent és dir que és lleig?

- Dir que és diferent vol dir que és més maco?

Interpretar

Després de llegir una part del conte, fer grups i procurar que li donin intencionalitat diferent: còmica, dramàtica, exagerada, realista, etc. que representin l'escena. Veurem com la mateixa escena pot ésser comunicada de maneres diferents

AL FINAL DEL CONTE

Comparar i contrastar

- Comparar els contes entre ells:

"L'aneguet lleig " és bonic com.....

llarg com.....

acaba com.....

"L'aneguet lleig" és com.....

- Es pot treballar amb: més bonic, més llarg, més divertit, més màgic, etc., fa més por que, fa més riure que, etc. I també amb menys bonic que, menys llarg que, menys divertit que, menys màgic, etc.; fa menys por que, fa menys riure que, etc.

- Comparar amb altres contes:

Aquest exercici permet ampliar el nivell de comparacions amb altres contes que els infants coneixin i els dona l'oportunitat d'explicitar les semblances i diferències: El conte del l'aneguet lleig es pot comparar amb

Definir

- Buscar sinònims de les paraules que hem assenyalat a l'apartat C.

la repalassa

els fossars

aferrussar-se

esquitxar,

- De quantes maneres en el conte es diu que l'aneguet és lleig?

- Pots buscar sinònims de "diferent"?

Agrupar i classificar

- Pregunta difícil. L'aneguet lleig pertany al grup dels aneguets o al grup dels cignes? Es tracta de fer-los adonar que, de vegades, els grups no són tan clars, o que poden ser confosos. L'aneguet és lleig en tant que aneguet, perquè els aneguets tenen unes característiques peculiars i ell no encaixa amb aquestes característiques, perquè no és un aneguet. Com a pollet de cigne, és com els altres pollets de cigne.

Seriar

Imatges del conte. Es plastifiquen uns quants dibuixos d'un conte ja editat, i s'usen per a establir la seqüència de la narració. Aquest exercici es pot començar amb tres o quatre vinyetes i pot anar augmentant fins a deu o dotze, tot matisant l'acció.

Buscar i donar raons

- Un per què. El "per què" està inclòs en moltes activitats. Els contes són una font inesgotable per exercitar l'argumentació i valorar les argumentacions millors. Ens podem fer un qüestionari per cada conte, però és millor que els estudiants s'acostumin a fer preguntes. I encara podem usar un bloc estàndard de qüestions com ara:

- . Per què ho fa?
- . Per què ho diu
- . Per què hi va?
- La meva opinió:
 - . Del conte el que més m'agrada
 - . Del conte no m'ha agradat gens...
 - . El personatge que més m'ha agradat....

Cal que sempre demanem el per què. En un primer moment acceptarem respostes col·lectives com : a mi també, jo com en Josep..., però poc a poc anirem buscant la diferenciació. També demanant:: A algun de vosaltres li ha agradat una altra cosa?

Raonament condicional

- Capgirar. Es tracta d'inventar noves situacions hipotètiques dins el conte, de manera que ens dugui a raonar què passaria si algun dels elements dels contes quedés capgirat. Per exemple: Que l'aneguet s'hagués quedat a la casa de la vella? Que els nens haguessin tractat bé l'aneguet i no s'hagués espantat?

Relacions de causa i efecte

. De l'efecte a la causa. Explicar el conte, de primer pot ser repetir un dels coneguts, a través de les causes i els efectes que aquelles produeixen, és a dir, començant a l'inrevés: Així, "L'aneguet lleig" diria: Vet aquí que una vegada hi havia un cigne que....

Relacions de part-tot

- De la part al tot. Mostrar personatges, escenes o objectes i relacionar-les amb tot el conte. Això es pot fer amb làmines, diapositives, etc. Aquest exercici exigeix capacitat de síntesi i permet anar al tot a partir d'una part.

Després discutim com ho hem fet, per saber que només una escena o un detall pertanyia al conte, i ho relacionarem amb els puzles.

Establir criteris

-Quines qualitats ens agraden d'un conte:

- que tinguin un bon final
- que tingui molts personatges
- que hi hagi princeses
- que tingui objectes màgics
- que sigui conegut
- que passin moltes coses

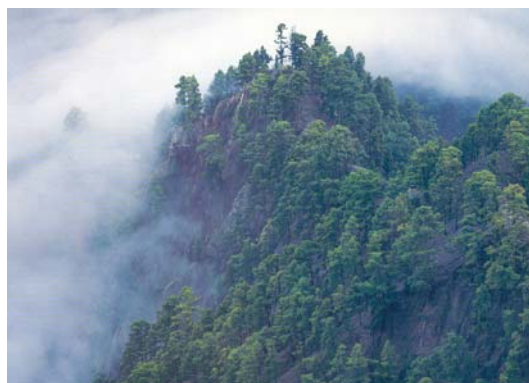
Interpretar

- Al lloc d'un altre. Interpretar el conte del punt de vista del personatge principal en primera persona.
- Canviar de lloc i temps. Explicar el conte amb tots els ingredients fonamentals, (personatges, estructura, aventures, etc.) però en un altre marc, relacionant-lo amb un altre ambient i una altra època; per exemple: en una granja moderna, en un món del futur, etc.

Improvisar

- Fer un teatret. Amb algun conte vell de l'aneguet retallarem els personatges i els convertirem en imatges per a un teatret. Si convé, se'ls pinta o s'hi afegeixen detalls: llana pels cabells, llengua amb una cartolina, etc.

Es pot fer també un marc pel teatret i fins uns telons de fons que poden ser les estacions de l'any per les quals van passant les distintes aventures del nostre protagonista. En el calendari de La Caixa del 2005 hem trobat aquests paisatges que ens poden servir de fons:

Traducció de l'oral a la mímica i a la inversa

- Per grups fer representacions en mímica d'algun episodi del conte i procurar que els altres nens l'endevinin.

Traducció de l'oral al plàstic i a la inversa

- Dramatitzar. Després d'haver explicat un conte amb tot detall una o dues vegades, preparar un escenari amb els tres o quatre elements imprescindibles i fer que el representin per grups (segons els personatges que hi intervinguin). Ningú no pot dir res i entre els actors s'han de mirar per tal de seguir el guió. La mestra pot anar dirigint també amb gestos.

Traducció de l'oral al llenguatge musical i altres

- Explicar o escenificar el conte, tenint com a rerefons les distintes estacions per les quals passa l'aneguet a partir de les *Quatre estacions* de Vivaldi o Piazzola

Sintetitzar

- Una vinyeta. Dibuixar l'escena que sintetitzi el conte. Serà una manera de saber què ha assimilat cadascú.
- Tres mots. Com a síntesi dir tres paraules que descriguin o defineixin el conte.

5. EL TÍTOL

Parlar del significat del títol tot buscant maneres distintes que siguin explicatius però no pejoratius, per exemple: l'aneguet diferent, l'aneguet gran, etc.

6. VERSIONS

Per a tots

- Actualitzar mantenint el sentit del conte
- El personatge en comptes d'un aneguet.....
- L'acció en comptes d'un altre temps, avui.....
- En comptes d'un lloc imaginari, aquí.
- El final en comptes de volar amb els altres cignes...

7. ACTIVITATS QUE SE'N DERIVEN

Música.

- Com a música de fons abans d'explicar el conte, escoltar primer Musorgski. Quadres d'una exposició: ball dels pollets dins dels ous.
- També preparar una audició: Txaiovski. El llac dels cignes. Caldrà triar alguna peça, suggerim: Escena: Moderato, 2:55 per a la introducció i l'explicació del conte, Dansa del Cignes, 1:13 per quan apareixen els cignes, i pel final l'espectacular Maestoso de l'Escena final.

Relacionar l'aneguet amb aquesta cançó

Quan les oques van al camp

Quan les oques van al camp,
la primera, la primera,
quan les oques van al camp,
la primera va davant.
La segona va darrera,
i després va la tercera.
Quan les oques van al camp,
la primera va davant

Canço popular alemanya

Plàstica.

- Buscar en fotografies o en la història de l'art algun paisatge que pogués encaixar amb la descripció del conte. (Per exemple en el calendari de La Caixa la fotografia que correspon al mes de gener és perfecte per il·lustrar el joncar)
 - Es poden organitzar tallers per a crear figures que siguin els personatges de l'aneguet, ja sigui en forma de titella, de disfressa personal, etc.
- Teatre. Una vegada creada l'escenografia i la música ambiental repartir papers i que tot el grup participi en una representació de l'aneguet lleig

Poesia. Relacionar el conte de *L'aneguet lleig* amb aquesta poesia

Al bany

Vora el bassal assolellat
l'ànega passa atrafegada,
potes i bes d'un to daurat,
neta com roba de bugada.
Gronxa feixuga, estarrufada,
sobre l'espès encatifat,
pomposament endiumenjada
amb son abric tornassolat.
I les minúcies de sa prole,
sardanejant entorn la mola,
àvides furguen dins el llot.
I, en envair l'estany d'argent,
es deixen dur per el corrent
com unes volves d'escardot.

Guerau de Liost.